

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / STEVILKA 41

CELOVEC, DNE 11. OKTOBRA 1962

CENA 2.— ŠILINGA

Ob otvoritvi koncila

Danes zjutraj je bil v Rimu slovesno otvorjen II. vatikanski vesoljni cerkveni zbor, ki ga je sedanji papež Janez XXIII. napovedal že 25. januarja 1960. Je to dvajseti koncil v dvatisočletni zgodovini katoliške Cerkve.

Ob slovesni otvoritvi so se na viden, veličasten način pokazala spoznavna znamenja Kristusove Cerkve.

K bistvu Kristusove Cerkve spada edinost, katero je Kristus ves čas javnega delovanja poudarjal in za katero je tik pred smrtjo tako goreče prosil. Glavni namen skoro vseh dosedanjih koncilov je bila tudi edinost. Kadarkoli in kjerkoli se je pokazalo v Cerkvi nesoglasje — predvsem v nauku —, je vrhovni poglavar Cerkve sklical škofo, da je skupno z njimi pod nezmotljivim vodstvom Svetega Duha jasno opredelil in razglasil tiste verske resnice, ki so bile v tistem času najbolj ogrožene. In ob papežu ali njegovem poslancu zbrani škofje so tako našli potrjen nauk, ki so ga oni oznanjali in ga je ljudstvo verovalo.

Tudi sedanji koncil bo izpričal edinost, ki je ne najdemo v nobeni svetni organizaciji. Zbrani škofje so v resnici verski predstavniki združenih narodov. Pri njih posvetovanjih se bo pokazala edinost, ki je bistveno znamenje Kristusove Cerkve. Zakaj vse preveča ista ljubezen, utrjuje isto upanje in družijo ista trdna vera. Kljub toliki raznolikosti v narodnosti, jeziku in sešgaš so vsi enega duha, vsi prežeti z odkritosrčno željo: vse storiti, kar je v njihovi moči v čast božjo in blagor človeštva.

Namen koncilov ni bil nikoli izčrpan le ob verskih resnicah. Bolj kot zmotni nauki so mnogokrat begala ljudi zmotna življenjska načela. In zato se je vsak koncil bavil z vprašanji moralnega življenja. V čim bolj popolnem izvrševanju moralnih načel pa je svetost Cerkve. Od Kristusova ustanovitve Cerkev je sveta po svojem bistvu, namenu in po sredstvih. Niso pa sveti vsi njeni člani in tudi na enak način ne stremijo po svetosti. Zato bo eden velikih namenov tega koncila skrb za poživitev krščanskega življenja. Papež s škofi bo ob skrbno predelanih predlogih skušal najti tisto pot in tista načela, ki bodo za današnje prilike najbolj učinkovita, da bo Cerkev v svojih udih postala res sveta. In to tako sveta, da bo »zavidanja vredna«. Ta sveta zavist — če smemo tako reči — naj bi privabila še druge v naročje Cerkve, zakaj v vsakem plemenitem srcu je želja po dobrem, po svetem.

Čeprav je vsak koncil bil slika vesoljne Cerkve, pa vendar še noben koncil te vesoljnosti ni tako prikazal kot ravno sedanji. Saj ga ni kontinenta, ki ne bi poslal večjega ali manjšega števila zastopnikov, ki bodo sodelovali pri sklepih koncila. Lahko trdimo, da bo prav vsak narod zastopan na tem koncilu. Dasi še zdavnaj ni izpolnjena Kristusova želja, da bi bili vsi ljudje verni, pa vendar se danes bolj kot kdajkoli poprej izpolnjuje njegovo naročilo: »Pojdite po vsem svetu in učite vse narode!»

Ta koncil bo, kot že I. vatikanski, v baziliki sv. Petra v Rimu, torej ob grobu prvaka apostolov, prvega papeža, sv. Petra. Pa bo to le vidni izraz, da tu zboruje apostolska Cerkev. Ob sedanjem, 263. nasledniku sv. Petra, papežu Janezu XXIII. bodo zbrani škofje z vsega sveta. So to škofje, ki so nasledniki apostolov. Iz vseh delov sveta so prihiteli, nad 2.500 po številu: poleg škofjev iz evropskih dežel bodo škofje iz daljnovga Vzhoda, škofje iz Afrike in Avstralije, škofje iz Severne in Južne Amerike. Zares čudovita slika vesoljne Kristusove Cerkve, ki ne pozna ločitve ras in narodnosti. Kakor so bili v jeseni leta 49 ali pomlad leta 50 po Kristusovi v Jeruzalemu zbrani apostoli, da so razpravljali o takrat perečih vprašanjih, tako so tudi danes po skoro

Kennedyjeva poslanica papežu Janezu XXIII.

Predsednik Kennedy je koncem septembra poslal papežu ob otvoritvi II. Vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora poslanico, ki živo izpričuje zanimanje, s katerim so milijoni državljanov Združenih držav spremljali delo raznih pripravljalnih komisij v teku treh let, ki so minula, ko je Janez XXIII. napovedal svetu, da ima namen sklicati II. Vatikanski vesoljni cerkveni zbor. Kennedy zatrjuje v svoji poslanici, da so v Združenih državah brali z velikim zanimanjem in s pravim občudovanjem zaskrbljenost, ki jo kaže za dobrobit človeštva, ter številne izjave, ki jih je podala Vaša Svetost glede ciljev tega koncila. Poslanica še pravi: »Spričo velikih vprašanj, ki se s človeškega vidika zdijo nerešljiva, so narodi vsega sveta našli povod ponovnega zaupanja in poguma v mislih, da se bodo koncilski očetje posvetili s posebno pozornostjo težkim gospodarskim in socialnim vprašanjem, ki dnevno mučijo trpeče človeštvo v večjem delu sveta, posebej pa še v onih delih sveta, ki so gospodarsko nerazviti.« Kennedyjeva poslanica svetemu očetu se zaključuje s temi besedami: »Na predvečer koncila upamo z vsem srcem in prosimo Boga, naj Vas ohranja v popolnem zdravju in naj Vam da veliko veselje in zadoščenje, da bi videli, da bi koncil uresničil Vaše goreče želje za obnovitev prijateljstva in ljubezni po vsem svetu ter za trajen in pravičen mir.«

John F. Kennedy X 4117

Danes se je začel II. Vatikanski koncil

MEDNARODNE DELEGACIJE IN ZASTOPNIKI VLAD IZ VSEGA SVETA NA OTVORITVI VESOLJNEGA ZBORA

Ko je 25. januarja 1959 napovedal sedanji papež, Janez XXIII., v rimski baziliki Svetega Pavla pred zidovi ekumenski koncil, je temu glasu prislulih ves svet. Papežev klic je naletel povsod po svetu in tudi med kristjani drugih veroizpovedi na dobrohotno in navdušeno odobravanje. Deset kongregacij in dva sekretariata z 700 sodelavci je začelo s pripravami za ta zgodovinski dogodek. Vsi škofje sveta so izrekli svoje mnenje, svoje stališče in izrazili želje in predloge, kaj bi naj koncil obravnaval. Celo laiki so stopili v službo koncilskih priprav. Ni še bilo nobenega koncila, ki bi se tako temeljito pripravljali nanj.

Danes so se nad jesenskim Rimom oglasili mogočni zvonovi vseh rimskih cerkva in samostanov in slovesno otvorili 21. ekumenski koncil, ki bo združil Svetega očeta z vsemi cerkvenimi knezi iz vsega sveta. Med petjem zvonov se premika veličastna procesija 2850 koncilskih očetov v največjo cerkev na svetu, v stolnico svetega Petra: kardinali, patriarhi, nadškofje, škofje, primasi, opati in bogoslovci. V srednji, sto metrov dolgi ladji stolnice svetega Petra se bo začelo največje zborovanje 20. stoletja.

V baziliki zborovanja pa bodo ostali nekateri prostori prazni: prostori kardinalov in škofov preganjane cerkve, »Cerkve molka«. Nadškof v Pragi na Češkoslovaškem, Jožef Beran, ne bo navzoč. Nihče ne ve, kje ga imajo zaprtega. Tudi vogrski kardinal Jožef Mindszenty bo manjkal. Pravtako se baltški, bulgarski romunski, češkoslovaški, albanski, vogrski škofje in končno kitajski in severnovietnamski nadpastirji in še drugi koncila ne bodo mogli udeležiti.

dva tisoč letih zbrani njih nasledniki. Ta vesoljni cerkveni zbor je-le en člen v verigi takih zborovanj. Vedno ista Cerkev, vedno isti način vodstva. Kakor pa je rasla in se širila Cerkev, tako je raslo in se širilo vodstvo Cerkve. Posamezni udje so umirali, na njih mesto so stopili drugi. Umrli so apostoli, a zapustili so naslednike, ki danes po božji ustanovitvi in po božjem pravu vodijo Cerkev. Kakor so bili nekdanj zbrani

okrog Petra apostoli, tako so danes ob papežu zbrani škofje. Nevidno za papežem stoji Peter in vsak apostol ima danes veliko število naslednikov, ki so preko nešteti rodov prevzeli od njega Kristusov nauk, poslanstvo in posvečenje. Nad vsem pa nevidno deluje in vodi Sveti Duh Cerkve, to skrivnostno Telo, ki mu je Kristus glava; vse pa po volji in v čast Očeta, iz katerega vse izhaja in h kateremu se vse vrača.

- KRATKE VESTI -

Do velikih demonstracij je prišlo pol ure pred začetkom razprave v zakonodajnem svetu o predlogu za združitev Adena s federacijo enajstih držav južne Arabije. Policija je razganjala demonstrante s solznim plinom in je tudi streljala. Demonstranti pa so bili oboroženi s palicami in kamenjem. Ves čas demonstracij so bili pripravljene tudi britanski vojaki z brzostrelkami. Demonstracije je organizirala ljudska socialistična stranka, ki nasprotuje združitvi Adena z ostalo federacijo in poudarja, da bi to pomenilo korak nazaj na poti neodvisnosti.

Iranski predsednik Alam je v govoru po radiu izrazil zadovoljstvo zaradi izboljšanja odnosov med Iranom in ZSSR. Dejal je, da bo Iran še naprej vodil politiko v skladu s svojimi obveznostmi in da bo varoval odnose s sosednjimi državami. Poudaril je, da so izginiti temni oblaki iz iranskosovjetskih odnosov.

Newyorški politični krogi so presenečena, ker se ameriški zunanji minister Rusk in sovjetski zunanji minister Gromiko na njunem prvem sestanku v New Yorku ništa

GALLUS

Redna pevka vaja kot običajno v soboto, 13. oktobra 1962. Pridite vsil!

razgovarjala o Kubi in Berlinu, najvažnejših problemih v odnosih med ZDA in ZSSR. Razgovarjala sta se o izpolnjevanju sporazuma o Laosu in izmenjajala gledišča o problemu jedrskih poizkusov.

Dosedanji veleposlanik ZDA v Parizu James Gavin je ob svojem odhodu izjavil, da bo poteklo še mnogo časa, preden bodo odpravljena francosko-ameriška nesoglasja glede jedrske strategije. ZDA so proti ameri Francije, da bi zgradila lastno atomsko orožje. Gavin je francoske želje podpisal, zato so ga odpoklicali. Nasledil ga bo Charles Bohlen.

Indijski predsednik Nehru je odložil obisk v Gani na željo ganske vlade. Kakor se je zvedelo, so obisk odložili zaradi sedanjega položaja v Gani. Nehru je v odgovoru vladi izrazil upanje, da mu bo omogočeno pozneje obiskati republiko Gano. Mudil se je na štiridnevem obisku v Nigeriji. Gano naj bi obiskal konec tega meseca.

Predsednik federalne vlade Nigerije Baleva in predsednik Indije Nehru sta objavila skupno poročilo ob koncu petdnevnega obiska indijskega predsednika Nehruja v Lagosu. Oba predsednika sta razpravljala o mednarodnih vprašanjih skupnega interesa in se strinjala, da je razorožitev najvažnejše mednarodno vprašanje. Prav tako sta se razgovarjala o vprašanjih držav v razvoju, za katere je nujno, da dobijo pomoč.

Argentinski kmetijski minister Cesar Urien je odstopil. Uradno poročilo pravi, da je odstopil zato, ker mu gospodarsko ministrstvo ni dalo dovolj sredstev za kmetijstvo. Predsednik Guido je imenoval za novega notranjega ministra Rodolfo Martinezza, namesto Adrogué, ki je prejšnji mesec odstopil. Novi minister je bil prej že nekoč na tem položaju.

Predsednik republike Cipra nadškof Makarios je prispel na uradni obisk v Grčijo, kjer je kot gost kralja Pavla ostal tri dni. Na atenskem letališču so sprejeli Makariosa kralj Pavel, predsednik Karamanlis s člani vlade in druge osebnosti. Po uradnem delu obiska je Makarios ostal v Atenah še dva dni ter je v tem času imel razgovore s predsednikom vlade Karamanlisom o medsebojnem sodelovanju.

Politični teden

Po svetu . . .

BREŽNJEV V JUGOSLAVIJI

Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Brežnjev je prejšnji teden zaključil svoj obisk v Jugoslaviji in svoje razgovore z maršalom Titom. Njegov obisk je sledil vabilu, katero je maršal Tito naložil pred šestimi leti, in sicer leta 1956, na tedanjega sovjetskega poglavarja Vorosilova. S formalnega stališča je torej Leonid Brežnjev sedaj vrnil obisk predsednika Tita v Sovjetski zvezi junija leta 1956. Toda z ozirom na dejstvo, da je do vrnitve obiska prišlo šele po šestih letih in posebno še z ozirom na dogodke, ki so se v tem času pripetili, predstavlja prihod sovjetskega državnega poglavarja v Jugoslavijo mnogo več kot navadno vladnostno vrnitev obiska. To je posebno razvidno iz zunanjih okoliščin, v katerih se je obisk razvijal, kakor tudi iz komentarjev tako uradnih krogov kot jugoslovanskega tiska.

S tega vidika gledano obisk Brežnjeva res predstavlja nekako formalno kronanje dolgega in mučnega procesa zblizanja med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Ta proces, ki se je pričel z majskim obiskom Hruščeva leta 1955 v Beogradu, je bil vse prej kot lahek. Najbolj kritično je bilo v tem oziru leta 1956, ko je na Madžarskem izbruhnila revolucija, katere odmevi so negativno vplivali dolgo časa na sovjetsko-jugoslovanske odnose. V komunističnem taboru so obdolžili jugoslovanske komuniste, da so njihove politične koncepcije o neodvisnosti in enakopravnosti vseh socialističnih držav spravili madžarske in poljske rodoljube do upora proti komunističnemu režimu. Tedanjega madžarskega državnika Imreja Nagyja, ki se je zatekel v jugoslovansko veleposlanstvo v Budimpešti, so kljub dani besedi Sovjeti ugrabili in ga nato usmrtili.

ASTRONAVT SCHIRRA

V letalskem oporišču Cape Canaveral so začetkom oktobra izstrelili novo ameriško vesoljsko ladjo »Sigma 7«, v kateri je letel astronom Walter Schirra. Šestkrat je obkrožil Zemljo. To je bil doslej najdaljši polet ameriškega kozmonavta. John Glenn in Malcolm Carpenter sta letela okrog Zemlje vsak po trikrat. Vesoljsko ladjo »Sigma 7« z 39-letnim kapetanom fregate Walterjem Schirra, so izstrelili s pomočjo rakete tipa »Atlas«.

Vesoljska ladja se je vzpenjala navpično. V trenutku, ko je razzarjena masa »Sigma 7« prišla v dotik s hladnim zrakom v zgornjih plasteh atmosfere, je pustila za seboj dolgo belo sled. Schirra je preletel okrog 270.000 kilometrov dolgo pot. Kakor pravijo v oporišču Cape Canaveral, je poglavitna naloga pri tem poletu, podrobno pripraviti naslednjo fazo ameriškega programa za raziskovanje vesolja. Po sedanjih načrtih nameravajo ZDA izstreliti prihodnje leto v vesolje šloveka, ki bi v 24 urah letel osemnajstkrat okrog Zemlje.

Walter Schirra je letel s hitrostjo 28.000 kilometrov na uro. Po poletu je srečno pri-

stal na Atlantskem oceanu. To pot ni bilo med pripravami nobenih tehničnih »incidentov« in okvar in tudi polet sam je potekel v največjem redu. Hruščev je ob tej priliki poslal Kennedyju brzojavko s čestitkami. Medtem je sovjetski znanstvenik napovedal, da je sedaj prvi cilj sovjetskih znanstvenikov izvesti med astronauti »srečanje v vesolju«.

PAPEŽ V LORETU IN ASISIJU

Od leta 1870, ko je bilo konec cerkvene države, noben papež ni več zapustil Vatikana. Danes pred tednom pa je papež Janez XXIII. pretrgal to tradicijo in odpotoval iz Vatikana v Loreto in Asisi. Na vsej poti so ga pozdravljale množice vernikov; svetega očeta je spremljal tudi predsednik vlade Fanfani, predsednik republike Segni pa ga je dočakal v Loretu.

BEN BELLA POTUJE

Predsednik alžirske vlade Ben Bella je prispel preteklo nedeljo iz Alžira v Pariz, od koder je kmalu zatem nadaljeval pot v New York. V Parizu je izrazil, da bo odšel tudi v Havano, kjer se bo razgovarjal s Castrom. Ben Bello spremlja delegacija petnajst ljudi, med katerimi je zunanji minister Mohamed Hemisti. V zvezi z vstopom Alžira v OZN je Ben Bella izjavil, da spada ta dan skupno s številnimi drugimi v slavno zgodovino alžirske revolucije. Spomnil se je vseh, ki so padli, da je Alžir dobil svoje mesto v mednarodni skupnosti. Ko je prispel v New York, je na letališču izjavil, da bo Alžir ostal zvest načelom listine OZN in bo deloval za mir in zblizvanje med narodi v okviru OZN.

STAVKE V ITALIJI

Zdi se, da je Italija posebno rodovito polje za stavkanje. Pretekli teden se je še vedno nadaljevala stavka kovinarjev v osebnih podjetjih. Tej stavki se je pridružila še stavka univerzitetnih profesorjev, asistentov in visokošolcev. Ta vsedržavna stavka bi se morala zaključiti, vendar pa so jo sklenili podaljšati do prihodnje nedelje, 14. oktobra 1962. Prosvetni minister Gui je pozval z brzojavko stanovska združenja profesorjev, asistentov in visokošolcev, naj stavko prekinejo, in jih poklical na razgovor v torek, 9. oktobra 1962, da so razpravljali o vprašanih, zaradi katerih so proglasili stavko.

9. in 10. oktobra so stavkali civilni nameščenci v bolušnicah, 11., 12. in 13. pa stavkajo nameščenci pokrajinskih kmečkih vzajemnih blagajn. Od 11. do 13. oktobra pa stavkajo tudi telefonisti državne telefonske službe.

KRIZA V FRANCOŠKI VLADI

Francoska skupščina je pretekli petek zjutraj po dolgi nočni razpravi izglasovala nezaupnico vladi Georgesu Pompidouja. Tako je predsednik de Gaulle razpustil skupščino. Za nezaupnico je glasovalo 280 poslancev, to je 39 več kakor znaša potrebna absolutna večina.

Pompidou je de Gaulle sporočil ostavko svoje vlade preteklo soboto. Poslanci so v skupščini glasovali o resoluciji opozicije, ki nastopa proti de Gaullovemu načrtu za izvedbo referendumov o spremembi ustave v smislu, da odslej predsednika republike volijo volivci neposredno. Do sedaj ga je namreč volilo 80.000 »velikih volivcev«. Vlada je referendum določila za 28. oktobra. Neposredna posledica nezaupnice bo po mnenju političnih opazovalcev razpustitev skupščine in določitev novih volitev. Vendar pa opazovalci menijo, da bo de Gaulle kljub temu izvedel referendum.

Nekateri opazovalci menijo, da pomeni padec Pompidouja začetek konca pete republike in vrnitev k prejšnjemu političnemu življenju Francije, ko je prevladoval parlamentarni sistem.

Čeprav je formalni razlog za krizo francoske vlade predlog za revizijo ustave, pa v francoskih političnih krogih tudi menijo, da želijo voditelji opozicije preusmeriti francosko politiko zlasti na mednarodnem področju. Največji del strank desnice in sredine že dalj časa kritizira predsednika de Gaulle zaradi njegove politike v Evropi, zatrjujoč, da v nekaterih ozirih »nasprotuje tradicionalni francoski politiki prijateljstva in sodelovanja z Veliko Britanijo in ZDA«. Iste stranke so proti de Gaullovim načrtom za francoske atomske vojaške enote, ne nasprotujejo vstopu Velike Britanije v EGS in se z de Gaulleom ne strinjajo še glede marsičesa v zvezi s politiko v severnoatlantskem pakitu.

. . . in pri nas v Avstriji

AVSTRIJA PROSI ZA KREDIT

Avstrijska vlada je nedavno zaprosila pri švedski vladi za kredit 500 milijonov šilingov, ki jih nameravajo porabiti za nakup švedskih Düsenjagerjev. Nadalje nameravajo nakupiti 15 drugih letal, ki razvijajo hitrost do 2400 kilometrov na uro. Švedsko zunanje ministrstvo je že potrdilo pogajanja. Nadalje poročajo, da se je Avstrija pogajala tudi s Švico glede kredita 600 milijonov šilingov za nabavo raznih vojaških potrebščin.

IZID VOLITEV: SPOE ZGUBILA GLASOVE

Volitve v občinske odbore, ki so se vršile preteklo nedeljo, kot drugod tudi v Celovcu, niso prinesle posebnih sprememb v avstrijskem političnem življenju. Socialistična stranka je edina, ki je zgubila precej glasov. Sicer se pa število mandatov ni nič spremenilo: SPOe je dobila spet sedemnajst, OeVP trinajst, FPOe pet in KPOe en mandat. Samo številčna razdelitev glasov se je sprevrgla v škodo socialistov.

Značilno pri teh volitvah je bila nadpovprečno nizka udeležba. Samo 82,3 odstotkov vsega prebivalstva se je udeležilo volitev. V Celovcu od leta 1945 dalje ni bilo tako nizke udeležbe. Vrhu tega se je število volilnih upravičencev povečalo za 4143 od zadnjih občinskih volitev leta 1957; od teh se je volitev udeležilo le 895 oseb več. Od 47.470 volilnih upravičencev se je volitev udeležilo 39.102, medtem ko so naštetih 37.965 veljavnih glasov. Število nevolivcev

SLOVENC

doma in po svetu

Uspeh slovenskega gledališča

Gledališče Toneta Čufarja na Jesenicah je uprizorilo za začetek nove, po zaporedju osemnajste gledališke sezone Držičevo komedijo »Tripče de Utočke«. Delo, ki so ga v lanski sezoni naštudirali že drugi in z njim dosegli na II. mednarodnem festivalu v Monaku celo velike uspehe, so letos naštudirali z nekaj novimi igralci, ker so nameravali gostovati z njim v Italiji na festivalu. Ker je bil festival odpovedan, so s »Tripče de Utočke« začeli domačo sezono, bodo pa gostovali z njim tudi drugod. Predvideno je tudi gostovanje pri nas v Avstriji.

Slovenski umetnik razstavlja

V prostorih Delavske univerze so odprli razstavo akvarelov akademskega kiparja in profesorja risanja v Kamniku Aladina Janca. Zbrani so samo akvarci iz zadnjih dveh let, tako da je razstava barvno in oblikovno emotno uglasena, razodeva pa ustvarjalno razpoloženje ob različnih podobah kamniške okolice.

Slovenec razstavlja v Ameriki

V Californiji je dne 10. septembra odprl svojo prvo umetniško razstavo slikar Frank Grabrijan. Umetnik je po rodu Slovenec iz Bele Krajine. Po drugi svetovni vojni se je izselil v Ameriko.

Anton Ažbe v Narodni galeriji v Ljubljani

V ljubljanski narodni galeriji so odprli razstavo »Anton Ažbe in njegova šola«. Priredili so jo v spomin na stoletnico rojstva tega znamenitega slovenskega slikarja, ki se je rodil 30. maja 1862 v hribovski vasi Dolenci pri Javorjah nad Poljanami v Sloveniji.

Uspeh slovenskega gledališča v Nemčiji

Igralska skupina iz Trbovelj v Sloveniji je na n vabilo Kulturne organizacije pokrajine Schleswig-Holstein gostovala z Goldonijev »Krcmarico Mirandolino« v mestu Scheersberg v okviru tamošnje tedna amaterskih gledaliških prireditev. V družbi domačih skupin ter gostov iz Belgije, Norveške in Avstrije je žela veliko odobravanje publike in kulturne javnosti, kar izpričuje tudi dejstvo, da so edino predstavo amaterske skupine oddajali tudi po televiziji.

Nov slovenski film »Naš avto«

Režiser František Čap je za producenta »Triglav film« končal snemanje novega slovenskega filma — satirično komedijo. Film so posneli po dveh mesecih dela v Slovenskem Primorju, v Piranu, Kopru in okolici. Preostala je le še laboratorijska obdelava filma, tako da bo verjetno prvo predvajanje filma novembra.

znaša 8.378. Tako da predstavljajo nevolivci v Celovcu imaginarno tretjo najmočnejšo stranko.

PARLAMENTARNE VOLITVE

18. novembra bodo pri nas parlamentarne volitve. Volilno pravico ima 4,8 milijona prebivalcev, torej 104.000 več kot leta 1959. 56 odstotkov volilnih upravičencev so ženske. 350.000 Avstrijcev bo letos prvič volilo.

VESTI O KONCILU

Časnikarska služba na vesoljnem cerkvenem zboru

Časnikarsko službo na II. vaticanskem cerkvenem zboru je prevzel msgr. Fausto Valiano, ki bo vodil kot direktor poslovanje sedmih oddelkov za razne jezike. Angleški oddelk bo vodil msgr. James Tuček, ki je načeloval rimski agenciji tiskovnega oddelka ameriške organizacije NCWC. Francoskemu časnikarskemu oddelku bo načeloval pariški pater Frank Bernard, ki sodeluje pri francoskem katoliškem dnevniku »La Croix«. Španskemu oddelku bo načeloval don Cipriano Calderon, portugalskemu p. Bonaventura Kloppenburg iz Brazilije, italijanskemu oddelku pa p. Francesco Ferusi, ki ureja novice za radio Vatikan. Za vodjo nemškega oddelka so izbrali prelata Gerharda Fittkau iz Essena, za vodja poljskega oddelka pa duhovnik Stefan Wesoly.

Oddelki časnikarske službe so začeli poslovati že 20. septembra. Njihova naloga je oskrbovati številne časnikarje vsega sveta z vsemi potrebnimi informacijami o poteku vesoljnega cerkvenega zboru.

KAKO BO POTEKAL KONCIL

Mesto Rim se pripravlja, da na dostojen

način proslavi pričetek 2. vaticanskega vesoljnega cerkvenega zboru. Vse glavne ceste in trge so okrasili s cveticami in zastavami. Pred pričetkom koncila bosta župan in občinski svet v posebni avdijenci izročila papežu simbolični dar — umetniški kelih. Na čast koncilskih očetov bodo priredili na Kapitolu svečan sprejem.

Objavili so uredbo o začetku in koncu koncila ter o javnih zasedanjih.

Pred začetkom vesoljnega cerkvenega zboru se bodo vsi kardinali in škofje zbrali v vaticanskih palačah, od koder pojdejo skupaj s papežem skozi bronasta vrata preko trga sv. Petra (ob 8,30). Na trgu se zbere vsa rimska duhovščina in ljudstvo, da prisostvuje sprevodu. Po prihodu v baziliko bodo zapeli Veni Creator Spiritus, narkar bo sledila sv. maša, ki jo bo daroval kardinal dekan. Po sv. maši bo slovesno ustoličenje sv. Evangelija na tronu ob strani glavne oltarja, narkar se bodo poklonili sv. očetu navzoči kardinali in po dva izmed nadškofov in škofov v imenu vseh ostalih. Sledila bo javna veroizpoved navzočih koncilskih očetov, zatem razne molitve in petje evangelija v latinskem in grškem jeziku.

To začetno javno zasedanje se bo zaključilo z nagovorom sv. očeta.

Približno enako se bo vršilo zadnje zasedanje ob zaključku koncila, ki se pa ne ve še, kdaj bo. Šele po zaključnem nagovoru papeža bodo smeli škofje in nadškofje zapustiti Rim in oditi v svojo domovino.

Generalna zasedanja, ki bodo prav tako v baziliki sv. Petra, ne bodo tako slovesna. Udeleženci bodo prišli v baziliko kar naravnost vsak posamezno. Generalna zasedanja bodo v prvih desetih dneh štiri; kasneje pa vsak dan razen ob četrkih in nedeljah. Začetek bo vedno ob 9. uri.

IZREDNA ZASTOPSTVA NA OTVORITVI KONCILA

Ze zadnjič smo poročali, da bodo na slovesen začetek koncila prišla številna posebna diplomatska zastopstva. Sedaj je Osserv. Romano objavil, da se je takih izrednih zastopstev priglasilo že 75 in da še pričakujejo nekaj nadaljnjih. Med njimi so zastopane države iz vseh delov sveta, številna zastopstva bodo tudi iz novih držav, ki so komaj pred kratkim postale neodvisne.

JUGOSLOVANSKI ŠKOFJE V RIM

Kolikor nam je znano, so jugoslovanske oblasti dale dovoljenje vsem škofom, da smejo potovati na vesoljni cerkveni zbor v Rim. Msgr. dr. Srebernič bo ostal doma, ker zaradi starosti ne more več na tako dol-

go pot. Nadškof dr. Vovk je v škofijskem listu objavil, da odide v Rim 5. oktobra. Toda po zadnjih vesteh je moral potovanje odložiti zaradi zdravja. Ravhati se mora po navodilih zdravnikov.

POLJSKI PRIMAS JE ODPOTOVAL NA KONCIL

Poljski primas kardinal Wyszynski je v soboto 30. septembra objavil pastirsko pismo, s katerim obvešča vernike, da bo v kratkem odpotoval v Rim skupno s precejšnjim številom poljskih škofov. To je prvo uradno obvestilo poljskega primasa, potem ko so komunistične oblasti stalno odrekale dovoljenje nekaterim poljskim škofom. Kardinal je tedaj izjavil, da se tudi on ne bo podal v Rim, če ostalih škofov ne bodo pustili, da odpotujejo z njim. Sedaj se je zvedelo, da je veliki večini 35 škofov, ki so vprašali za dovoljenje, bilo odobreno, da lahko potujejo v Rim.

Dolgo je ostalo nerešeno vprašanje, ali se bodo poljski škofje mogli udeležiti vesoljnega cerkvenega zboru. Časopisi so pisali to in ono. Končno je prišla vest, da so varšavske oblasti izdale dovoljenje kardinalu Višinskemu in številnim drugim škofom, da smejo na koncil. Ni pa še gotovo, ali so to dovoljenje dobili vsi škofje ali samo večina izmed njih. — V petek, 5. t. m. so skupno odpotovali v Rim.

Kratke kulturne vesti

● RIM

Proti koncu septembra je bilo v Rimu prvo mednarodno zborovanje o analfabetizmu. Organizacija UNESCO je za to prvo zborovanje izbrala italijansko prestolnico z ozirom na dosežane uspešno delo Italijanske zveze za boj proti nepismenosti. Po najnovejših podatkih znaša število analfabetov na svetu okoli 700 milijonov. Tega prvega zborovanja v Rimu so se udeležili predstavniki 45 dežel iz vseh petih celin. Dela se je udeležilo nadalje 20 delegatov šolskih in socialnih organizacij, ki se ukvarjajo z bojem proti analfabetizmu.

● TURIN

Skladatelj Giorgio Ferrari iz Turina je dobil prvo nagrado pri mednarodnem razpisu v Liegeu za nove skladbe za godalne kvartete. Razpisa so se udeležili skladatelji iz 15 držav. Drugo nagrado je dobil Američan Wolfgang Fraenckel, tretjo pa Grk Yorgo Cicillianos.

● NEMČIJA

Neodvisno razsodišče je spoznalo za tri najboljše nemške filme lanskega leta naslednje tri: »Lažnivci«, »Transport« in »Beg v Berlin«. Vsak teh filmov je dobil nagrado v znesku 250.000 nemških mark.

● IZRAEL

Na kraju, kjer je nekdanje mesto Cesarea, so odkrili pred kratkim izraelski arheologi pravi zaklad. V neki luknji v zemlji, na kateri je stala nekdanja sinagoga, so našli 4000 bronastih kovancev iz istega časa. To je največja najdba nekdanjih kovancev, kar so jih kdaj odkrili v Izraelu.

● INNSBRUCK

Društvo za gojenje pravljic evropskih narodov je septembra privedilo svoj kongres v Innsbrucku.

● HAMBURG

V Hamburgu se je proti koncu septembra pričel mednarodni kongres otroške knjige. Dela so se zaključila v soboto s podelitvijo dvoletnih nagrad »Hans Christ-Andersen«. Razsodišče je sklenilo podeliti častno medaljo Američanu Mednetu Jongu, ki je avtor vrste knjig. V seznamu drugih odlikovanih avtorjev je tudi benečanska pisateljica Mariangela Cisco, avtorica otroške knjige »Srajca za Jacka«.

● ZAGREB

Zagrebska Filharmonija pod vodstvom dirigenta Milana Horvata bo sredi oktobra odšla na desetdnevno gostovanje v Švico in Francijo. Zagrebški filharmoniki bodo izvajali dela Čajkovskega, Stravinskega, Prokofjeva, Dvoraka in Brahmsa. Ob povratku bodo zagrebški umetniki v Parizu podelili nekaj plošč. Zagrebška Filharmonija je letos gostovala že v Benetkah, Salzburgu in Luganu, za drugo leto pa ima pogodbo za gostovanje v Zahodni Nemčiji.

● MADŽARSKA

Znani madžarski pisatelj Tibor Dery, ki je bil leta 1957 obsojen na devet let ječe, ker se je udeležil leta 1956 madžarskega upora, a je bil v marcu izpuščen zaradi amnestije, je objavil zdaj prvo novelo, odkar je prišel iz ječe. V njej pripoveduje o starem univerzitetnem profesorju, ki se udeležil upora leta 1956 in se pridruži skupini beguncev, da bi pobegnili v tujino, toda pred mejo se premisli in se vrne nazaj. Dopolni pa ga smrt, a stari profesor umrje z besedami: »Ni dobro, če človek skuša poravnati napake preteklosti«.

● BERLIN

V vzhodnem Berlinu je nenadno umrl znani skladatelj Hans Eisler. Star je bil 64 let. Rodil se je na Dunaju. Po prvi svetovni vojni se je preselil v Berlin, kjer je ostal do prihoda nacistov na oblast. Leta 1933 je zbežal iz Nemčije, bival v raznih državah in se podal v Sovjetsko zvezo in končno v Hollywood, kjer je zložil glasbo za nekaj filmov. Leta 1947 so ga izgnali iz Združenih držav, ker je bil obtožen protiameriške dejavnosti. Leta 1949 se je vrnil v vzhodni Berlin. Naslednje leto je zložil državno himno Vzhodne Nemčije. Imel je katedro za glasbo na vzhodnoberlinski univerzi.

● AVSTRIJA

Avstrijsko državno nagrado leta 1962 za literaturo je prosvetni minister podelil Hansu Lebertu za roman »Volčja koža« in Milu Doru za roman »Nič kot spomini«. Milo Dor je, kot znan, po poreklu Srb iz Banata in se je po vojni izselil iz domovine.

KULTURNI OBZORNİK

Smolle Drago: Za narodov blagor

Te dni bo stopil naš koroški avtor Boro Kostanek s svojim dramskim poizkusom »Mrtvo oznanilo« pred slovensko javnost. Dramski poizkus. Ni prava igra, ampak bolj črtica, v kateri so razdeljene vloge; različni ljudje berejo odstavke iz opisa našega življenja in našega človeka. To pomeni, da se je pisatelj lotil celote naših koroških problemov; skušal je priti vzrokom do dna, skušal je razumovati in razglablјati o našem nezavednem Slovencu, o narodnjaku, ki se je naveličal boja za narodne pravice; ocenil, sodil je človeka, ki se vdaja miru in je v tem zadovoljen. Nasproti si postavlja starejšo generacijo in neobteženo mlajšo, ki se ji še niso zgrudili ideali, ki ima še vero v rešitev naroda in človeka. Kajti če se zruši v človeku prava podoba človeka-bojevnikova, pade v njem vse, kar je višjega, duhovnega. In človek začne živeti samo od kruha.

Poizkus ne zajema vseh naših težav, tudi jih ne rešuje, nekatere celo izpušča, to in

ono morda le nakaže. Pa saj avtorju ne gre za celotno sliko, za popolno podobo našega potiščenega rodu — on hoče povedati, kje smo in kam plovemo, če ne bo vsak med nami napel zadnjih telesnih in duševnih sil in tako zaustavil narodno-človeško propast.

Poklicanci smo vsak na svoje mesto, na svojo postojanko in zato smo, kot pravi grški mislec in učitelj, dolžni tam vzdržati, kamor smo postavljeni. Ne smemo biti narodnjaki le iz tradicionalnosti, ampak ker smo dolžni pred Bogom, človeštvom in samim seboj.

Pa tudi to je del človeka, velik del, da spozna in se zaveda, kako je majhno to, kar si je dal sam, v primeru s tem, kar je prejemal od drugih, od Boga in soljudi.

Dolžan je ohraniti dedščino, pa ne le to, temveč jo dopolnjevati, pridajati svoj del, da bo imel dajati nekaj svojega svojim vnučkom.

Za nas pa je to naš slovenski jezik.

Podoba „Mrtvega oznanila“

SMO TO MI?

„Narod, ki hoče kruha in miru!“

Smo mi, ki smo obsojeni na smrt, pa smo že srečni, da imamo v tem svoj mir? Da živimo, kot jih živi na tisoče; da se preživljamo kot živali, brez ljubezni in brez duha? Kaj smo res že tako otopeni, kaj se je naš narod res tako navadil prenašati vse, kar mu natovorijo?

O, živimo res le ob pričakovanju, da bo konec naše koroške zgodbe? Kakšen bo konec, svetel ali mrk, nas ne briga, saj nas ne bo več. In tako zdaj živimo v tem lagodnem miru. Drug za drugim smo šli v pokoj. Narod pa naj plačuje pokojnino. Lepa ta, prokleta lepa! Narod je v nas naložil svoj denar. Oče in mati sta ga nalagala leto za letom, da bi obrestovali. Mi pa smo se povzpeli po njihovih rokah kvišku in potlej smo se izmuznili.

Vem zate, narod, koliko si kriv ti. Vemo, da so jemali, jemali, a niso vračali. Vemo, da daješ kruha v težki delavski kmečki roki, da si sejnal dober svet, dobro misel in da so te komaj plačevali.

A KRIV SI, KER NOČES PRAVICE.

KRIV SI, KER SE UPIRAŠ RESNICI!

In to je greh.

Dovolj ti je življenje, zadovoljen si s kruhom in mirom. O kako si podoben onemu ljudstvu iz davnine, ki je obnorelo kričalo: Panem et circenses — kruha in iger. Glej, ni ga več. Sojeno je.

Tudi na nas bo vrsta, da bomo odgovorili na vprašanje: kje so tvoji bratje. — Tedaj ne bo izgovorov. Ker nisi dal roditi, si ubijal — mi pa bomo molčali bolj kot kdajkoli prej, bolj kot zdaj moremo. Zajokali bomo, solze pa ne bodo sprostile.

Ubijal si, ker si molčal, ker si skrival, ker si počival, ker ...

Ne, Bog, ni še tak naš narod; nekoliko truden je, spet bo vstal, nadaljeval po svoji cesti in hodil od ene luči k drugi luči in iskal svojo podobo.

-sk-mm-

Slikar Anton Ažbe in njegova podoba

Danes smo že omenili ime Anton Ažbe, lko smo poročali o razstavi njegovih del v ljubljanski Narodni galeriji. Njegovo delo je tako plodovito in daljnosežno, da se hočemo podrobneje seznaniti z umetnikovo osebnostjo. Njegova razstava nam pokaže dvojce: vsa mojstrova lastna dela, poleg njih pa še najbolj značilna dela njegovih učencev; Ažbetova šola je slovela po vsej Evropi in Ameriki. Od leta 1891 do učiteljeve smrti v letu 1905 jo je obiskalo najmanj tisoč učencev. Največ je bilo Slovanov: Rusov, Poljakov, Čehov in Srbov, nekaj Skandinavcev in Nemcev, mnogo Angležev in Američanov. Poleg Vesela so bili vsi slovenski ekspresionisti Ažbetovi učenci.

Pravkar odprta razstava je res nenavadna. Ažbetova življenjska umetniška žetev je namreč kar osupljivo borna. V mlajših letih, ko je nečloveško stradal, je moral delati izključno za krušna naročila, kopiral je stare mojstre, za trgovce slikal slabo plačane portrete in sentimentalne kompozicije. Pozneje ga je ovirala šola, še kasneje sta mu bohemsko življenje in alkohol ohromila ustvarjalni polet.

Za razstavo njegovih del so zbrali vsa v Jugoslaviji ohranjena izvirna dela umetnika, vsega skupaj 9 oljnatih slik in 4 risbe. Umetnine, med katerimi je le malo popolnoma dovršenih, lahko le medlo predstavljajo mojstra, ki je s svojim slovečim »principom krogle« in naukom o »kristalizaciji barv« pokazal za svoj čas izredno pot novemu slikarstvu od preživelega formalnega akademijskega realizma preko naturalističnega impresionizma do novega, čistega barvnega izraza s poudarkom na trdni strukturi predmetov. Kje so zdaj druge važnejše Ažbetove slike, ki jih poznamo iz pričevanj sodobnikov, še ni bilo mogoče odkriti. Izginile so menda v Berlinu.

Poglavitna Ažbetova pomembnost je nje-

govo štirinajstletno umetniško vzgojno delo. Kako in kaj je poučeval in dosežke njegove šole vidimo iz mnogoštevilnih šolskih del učencev. Izmed teh so pozneje nekateri postali slavni mojstri.

Likovnemu delu razstave je v ponazoritev malo znanega Ažbetovega življenja dodano še nekaj pisane in fotografske dokumentacije. Razstavljeni originali enako kot fotografije dobro kažejo, kako dosledno je Ažbe izvajal svoje učne načrte. Čeprav sam osebno realist, a naklonjen novim smerem, je puščal učencem popolno idejno svobodo. Niti najmanj ni hotel vplivati na njihov individualni umetniški razvoj. Hotel jih je naučiti le to, kar se sploh da naučiti: pravilno opazovanje, osnovna oblikovalna načela, tehniške spretnosti. Zmeraj znova je ponavljal: »Postanite najprej dobri tehniki, nato pa kot umetniki svobodno ustvarjajte!« Prav zato in zaradi učiteljevega globokega znanja je postala šola pravo privlačišče za mlade ljudi. Ažbetova enkratna osebnost, njegova plemenitost, neskončna dobrota so jo delali še privlačnejšo.

Ko je dne 5. avgusta 1905, komaj 43 let star, umrl obče znani in priljubljeni »Profesor Nämlich«, ves izčrpan od hude bolezn — imel je raka v vratu —, so žalovali za njim vsi umetniško zainteresirani ljudje. Spominjali so se »moža z zlatim srcem, ki je žrtvoval za umetnost vse najboljše, ki je kot učitelj zbudil in razvnel v srcih sto in sto učencev plamen umetniškega navdušenja.

Vse življenje je bil vesel apostol revežev, ki radi dele zadnje skorjice s še ubožnejšim svojim bližnjikom...« Ob zaključku mirno lahko rečemo: v zgodovini vse evropske umetniške vzgoje v dobi fin de siècle bo ostalo Ažbetovo ime zapisano z zlatimi črkami.

Oder

PRUNČ ERIK:

Oder Mladje

V Mohorjevem koledarju 1959 leta je napisal dr. Valentin Inzko med drugim sledeče:

... Iz tega je razvidna potreba po ustanovitvi stalnega odra v Celovcu, katerega člani bi nastopali s svojimi prireditvami v okviru gostovanj tudi na podeželskih odrih. Nepoklicni igravci tega Slovenskega odra bi morali biti pretežno slovenski izobraženci, ki bi tudi z lepo govorjeno in pravilno naglašeno slovensčino dvigali ugled našega materinega jezika na dvojezičnem ozemlju.

V okviru narodne vzgoje in kulturnega srečanja z nemškimi sodeželani bi vršil ravno ta oder veliko kulturno poslanstvo.

To je bila ena izmed pobud za ustanovitev odra mladje. Zadnji nagib pa je dala ravno v tem času dokončana igra domačega pisatelja Bora Kostanka. Prva predstava nove skupine naj bi bila obenem krsna predstava igre domačega avtorja.

Oder mladje, ki hoče biti nekaka predstopnja omenjenega Slovenskega odra, je skupina mladih amaterskih igravcev — dijakov, učiteljskihnikov, visokošolcev in nastavljenecv —, ki si je stavila nalogo sistematično izsolati svoje mlade člane za nastop na odru, vezbati slovenski zborni govor, besedo in njen zvok, kretjno in efekt. Postopoma hoče doseči višji umetniški in igravski nivo.

Statuti odra obvezujejo vse člane, da se redno udeležijo vaj za nastope in vzporedno z njimi tudi tekočih tečajev; čim pogosteje hočejo obiskovati gledališke predstave in dobre umetniške filme.

Prvo leto je posvečeno predvsem negovanju dobre slovenske izgovornjave. Vse preveč smo mi Slovenci zanemarjali govorjeno slovensko besedo. Zato je prvi tečaj, ki ga obiskujejo vsi člani odra poleg rednih vaj, posvečen slovenskemu zbornemu govoru. Tudi letošnji delovni program je osredotočen na bralne predstave, saj je ta moderen način uprizorjanja najboljša pot do dobre slovensčine. Vse vloge, ki jih dobijo igravci v roke, so iz tega vzroka opremljene z vsemi fonetskimi znaki, predvsem pa z akcenti. Kot bralne predstave bo uprizoril oder letos: Claudelovo dramo »Marijino oznanjenje«, sodobno »Antigono« slovenskega pisatelja Dominika Smolta ter dva večera moderne slovenske lirike (I. del: Lirika v matični državi, II. del Lirika v zamejstvu in med izseljenci).

Nastopil pa bo tudi s pravimi predstavami in sicer: Omenjeno dramo Bora Kostanka: Mrtvo oznanilo, ter moderno kmečko dramo: Mati Te-reza.

Seveda se ne bo dalo doseči vseh stavljenih ciljev že pri prvi predstavi. Zato so začetne težave le prevelike, saj je treba začeti tam, kjer so začele šepati naše osnovne šole, ki nam ne nudijo zadostnega znanja slovenskega jezika.

NEKAJ SMERNIC K INSCENACIJI „MRTVEGA OZANILA“

Mnogo se piše o tem, da živimo v času velikih preobratov in eksperimentov na znanstvenem, pa tudi na kulturno-umetniškem področju.

Kaj čuda, če so se tudi v svetu desk že dalj časa pojavljali več ali manj posrečeni eksperimenti. Moderna drama je razbila klasične norme in začela hoditi svoje poti. Zunanega dejanja skorajda v moderni dramati ni več, nadomestila sta ga psihološka meditacija ali pa pesem v dramski obliki, nekaka razširjena deklamacija. Tudi pri nas Slovenčih se v zadnjih časih pojavljali najrazličnejši avtorji.

Vsebina igre ter njena inscenacija pa gresta navadno vzporeden razvoj; saj sta tesno med seboj povezani. Tako se je tudi na področju inscenacije marsikaj spremenilo. »Lepih« barvasto živih prizorov z velikim aparatom kulisa in scen moderna drama ne pozna več. Vse se bliža — kakor v likovni umetnosti — neki abstraktni statični obliki.

Če govornimo o inscenaciji »Mrtvega oznanila« — v kolikor je v danih, omejenih okoliščinah mogoče govoriti o inscenaciji — bi bilo treba poudariti sledečo smernico. Kretnja, beseda, luč in kulisa so omejene le na svojo simbolično funkcijo, odvezane so svoje naravnosti. Tako senca ni več senca, marveč simbol nekega notranjega dogajanja; kretnja ni več kretnja, marveč simbol izgovorjene besede. Nosivci značaja govora pa so vokali. Zato je prav njim posvečena posebna pažnja. Glasba, ki podčrta dejanje, ponazoriti na zunaj zgradbo drame na tri dele: Uvod — vzpon glavne osebe do notranjega poraza (simbolno nakazano s smrtjo pod vlačkom) — ter duševno in telesno mrtvo životarjenje fanta po porazu. Prvem in drugemu delu odgovarja do gotove mere klasična glasba, medtem ko je v tretjem delu — ki se tudi po izrazu in metafori bistveno loči od prvih dveh — postavljen eksperiment v dvanajststonsko glasbo.

Jasno, da ne moremo govoriti o popolni inscenaciji, niti o dovršeni dramati, saj pravi avtor v podnaslovu, da hoče to biti samo poizkus-eksperiment drame, kar moremo v večji meri trditi o inscenaciji in režiji.

Morda pa je tudi že poizkus za nas napredek...

-pe-

GLOBASNICA

(Pogreb)

Sredi poletja je ugasnilo zemeljsko življenje žene, ki je živela po veliki zapovedi božji — ljubezni do bližnjega. Bila je to *Kristina Dobnik*, nekdanja skrbna gospodinja č. g. župnika Sekola. V starosti 80 let jo je Bog po težki bolezni odpoklical v večnost. V vsej skromnosti je živela. Njena velika skrb je bila vedno misijonska misel, da bi bilo pomagano človeštvu v telesni bedi in čim več ljudi našlo pravi Kristusov nauk. Na grobu se je od rajne Kristine poslovil pliberški župnik č. g. Alojzij Kulmež, ki je mesto odsotnega domačega dušnega pastirja ob asistenci številnih duhovnikov opravil pogrebne obrede.

Smrt ne počiva in tako se je odprl nov grob, v katerega smo 19. septembra položili k zadnjemu počitku *Elizabeto Nuk*. Rojena je bila 17. novembra 1891 v Dobu pri Pliberku in je že v zgodnjih otroških letih okusila bridkost življenja, ko ji je umrla mati in zapustila pet deklic. Dobra teta se je usmilila otrok in jih oskrbovala ter vzgojila. Ker je rajna bila zelo rahlega zdravja in imela vsled padca še pohabljen noogo, jo je skrbna teta dala učiti za šiviljo k Mariji Gradišnik v Pliberku. Ko je leta 1914 umrla sestra šivilje, mati Marjeta Svanjak, so v Pliberku k teti Mojci pribandrali kar trije mali otroci. To je bilo dela in skrbi za teto in tudi za mlado Lizo (tako so jo vsi imenovali). Vzljubila je otroke in postala njihov družinski član.

Pred kakšnimi 20 leti pa je rajno Lizo začel mučiti sklepni revmatizem, kateremu se je pozneje pridružilo še mnogo drugih obolenj, ki so jo priklenila za skoraj 4 leta na posteljo. V tolažbo in razvedrilo ji je bilo branje, dan pred smrtjo je še prebrala »Naš tednik — Kroniko«.

Pogrebni spreved je vodil domači g. župnik Posch ob asistenci g. prof. Miheliča, novomašnika g. Nuka, g. Valjavca in g. Kaseljna.

Sedaj počiva rajna ob Marijini cerkvi, saj je še na bolniški postelji rada prepevala njej na čast.

ST. JANŽ V ROŽU

(Vodovod in še kaj)

Čeprav teče skozi našo vas kar več rovcev in nam vode še ni primanjkovalo, je vendar naša davna želja, da bi dobili vodovod in bili tako preskrbljeni z dobro pitno vodo. Žal je bilo že več prilik, da bi na lahek način prišli do vodovoda, a ni bilo dovolj pravega razumevanja od strani vaščanov in vodovod je šel »po vodi«.

Pred tremi leti so se odločili v Podsinji vesi in si v najkrajšem času zgradili svoj vodovod. To pa je vzdramilo tudi šentjanske može in resno so se lotili dela. Pod spretnim vodstvom g. učitelja Laueggerja in odbornikov je zadeva kmalu dobila vidne oblike: zagotovljena je bila pomoč s strani deželne in državne oblasti v obliki podpor in ugodnih posojil, pripravljene so bili načrti in končno so začeli lansko leto s kopanjem na šentjanskih Rutah, kjer se nahajajo izvrstni vreli. Delo je šlo hitro naprej po odobrenih postopkih in do sedaj je že napeljana voda do velikega rezervoarja tik nad vasjo. Upati je, da bodo še to jesen nadaljevali z napeljavo po vasi in če bi dovoljevali krediti, bi vaščanom ne manjkalo volje še letos dokončati z vsemi deli.

Da vsa dela tako hitro in pod tako ugodnimi pogoji napredujejo, gre največja zasluga neumornemu in poštenemu vodstvu, za kar mu je vsa vas iskreno hvaležna.

Na drugi strani naše fare pa pridno gradijo novi odsek rožanske ceste pri Svetni vesi. Še le pred par meseci smo poročali, da so z deli začeli, sedaj pa že moremo poročati, da bodo kmalu končana. Čeprav so novo cesto izpeljali po deloma zelo močvirnem svetu, je treba priznati gradbenemu podjetju Primig iz Grebinja, da je zelo vestno, pridno in hitro izvršila to veliko delo. Te dni že namreč polagajo na novi, skoraj trkilometrski odsek grobi asfalt.

S to cesto je mnogo pridobila glavna rožanska cesta, zlasti pa so z njo zadovoljni ljudje iz Svetne vesi, skozi katero je do sedaj vodila tesna in ozka cesta, ki je močno ogrožala življenje na vasi. Pa tudi avtomobilisti bodo močno razbremenjeni, ko bodo po krasni cesti vse bolj lagodno vozili mimo Svetne vesi.

Predzadnjo nedeljo pa je bila v tretje oklicana v farni cerkvi Matevščeva Heidemarija iz Podsinje vesi. Za moža si je izbrala Krajčevčeva Šimna iz Resnika pri Borovljah. Pravijo, da mnoge kar zavidajo

Pri nas na Koroškem

Žabniški gospod župnik so umrli

Iz Žabnic je v petek prišla žalostna vest, da so po kratki in zahrbtni bolezni umrli tamošnji župnik *Jožef Simic*. Le malo več kot mesec dni so iskali zdravja v videmski bolnišnici in v četrtek, 4. oktobra jih je Vsemogočni poklical k sebi v večnost. Naslednjega dne so g. župnika prepeljali v Žabnice in jih položili na mrtvaški oder v farni cerkvi. Na žalostno zvonjenje žabniških zvonov, ki so vsej Kanalski dolini oznanjali žalostno vest, da je žabniška župnija po 22 letih zopet osirotela in izgubila svojega dušnega pastirja, so prihajali ljudje kropit blagega gospoda iz Žabnic, katerega so tako dobro poznali zlasti iz Marijinega svetišča na Višarjah.

Rajni gospod župnik *Jožef Simic* je bil doma iz Slovenske Benečije, to je slovenskega ozemlja, ki leži na skrajnem zahodnem robu nižkega pogorja, ki prehaja v furlansko nižino severno nad Vidmom (Udinami). Izhaja iz preproste kmečke hiše, kakršne so v splošnem v tem revnem ozemlju, kjer je življenje najtesneje povezano z Bogom in Cerkvijo. Iz takega globoko vernega okolja je izhajal pobožni duhovnik *Jožef*. Rojen je bil 24. 2. 1896 v župniji Prosnid nad Ahtnom. Gimnazijo in bogoslovje je študiral v Vidmu in novo sveto mašo je daroval v domači fari na Veliko noč 1921. Kot študent je moral tudi pod orožje in se je udeležil med prvo svetovno vojno hudih bojev na soški fronti.

Kot duhovnik je gospod služboval na različnih župnijah v Slovenski Benečiji, ki spada pod videmsko nadškofijo (v Udinah). Pred 22 leti pa je prišel v Žabnice in je ves čas z veliko ljubeznijo vodil žabniške farane k Bogu. Z veliko vneto je skrbel za farane v tej težavni in jezikovno mešani župniji; saj je bilo večkrat treba službo božjo vršiti kar v treh jezikih (slovensko, nemško in italijansko). Zadnja leta pa je bilo treba oskrbovati še letoviščarje, katerih vedno več prihaja v ta idiličen planinski svet. V tem težavnem dušnopastirskem delu so ga zvesto podpirale šolske sestre, ki imajo svojo hišo v neposredni bližini farne cerkve.

Največja skrb in ljubezen rajnega gospoda župnika pa je veljala višarski Materi božji. Dolga leta je nedeljo za nedeljo in

Matevščevi dečli, da je dobila tako »fejst« ženina, kar prav radi verjamemo, saj prihaja ženina iz znane in ugledne Krajčevčeve družine. Poroka je bila pri Gospe Sveti, na domu ženinove sestre, v gostilni Schütz v Kožentavri pa je bila vesela gostija. Mladima poročencema želimo obilo blagoslova.

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

(Smrt Zlanovega očeta)

... ostanite zvesti domu in narodu, kakor je bil vaš oče...

In zopet so zapeli novi loški zvonovi in tako javili tužno vest, da je odšel zopet eden od faranov od svojih najljubših! Kako je bil pokojni Zlanov oče iz Pogorjan spoštovan in priljubljen, je pokazala udeležba na poti k zadnjemu počitku. V imenu Zveze slovenskih izseljencev se je ob odprtem grobu poslovil od pokojnika njen predsednik v ganljivih besedah in očrtal pokojnika kot moža kremenitega značaja, dobrega in skrbnega moža in očeta. Teško je bilo slovo od domače grude in trnjeva je bila pot pregnanstva med Hitlerjevimi despotizmom, a tem slajše je bilo upanje na znago in vrnitev nazaj v naročje mile in drage domovine..., kajti tudi Tinja je bil eden tistih, ki so upali in verovali v »vse je vihar razdjal, narod pa zmeram stal...« Tinja je ljubil in cenil svoj rod, ostal mu je zvest, ženo in otroke pa je imel nadvse rad! G. župnik je pokazal pokojnikovo udejstvovanje doma in v tujini in ga postavil za zglednega sosedu, vernega in zvestega rodu in Bogu in tako smiselno opomnil pričujoče na včasih prav hitro minljivo tostranstvo kot iz rečenice: sreča in mladost nas kmalu zapustita, kot kapljica na veji; veter pihne, pa ju ni!

še vmes večkrat pohitel na Višarje, da ustreže romarjem in oskrbi potrebno za redno poslovanje romarskih naprav. Z gorečo vneto je delal za lepoto romarske cerkve, katere ohranjanje je zelo težko zaradi vremenskih neugodnosti v skoraj 2000-metrski višini. Prav zadnja leta se mu je izpolnila želja, da je v glavnem dokončal vzorno prenovitev višarske cerkve, katero je mojstrsko naredil slikar Tone Kralj.

V soboto dopoldne je bil pogreb gospoda župnika. Blizu šestdeset duhovnikov iz Kanalske doline, Benečije, Goriške, Tržaškega in Koroške je prišlo v Žabnice, da spremljajo rajnega župnika k večnemu počitku. Starosta kanalskih duhovnikov, gospod župnik iz Oveče vasi izpod Višarij je opravil sveto mašo zadušnico za pokojnika, v nagovoru sta gospod župnik iz Rajblja v italijanščini ter msgr. Močnik iz Gorice opisala življenjsko delo rajnega gospoda župnika. Prečitala sta tudi posebno pismo svetega očeta pokojnemu v bodrilo in blagoslov. Domači pevci so se poslovlili od svojega župnika še posebej z žalostinko »Jaz sem vstajenje«.

Nato se je razvil dolgi spreved po žabni-

Naše prireditve

VABILO

Na misijonsko nedeljo, dne 21. oktobra 1962, priredi Slovenski misijonski krožek »Lambert Ehllich« ob pol treh popoldne v Kolpingovi dvorani v Celovcu misijonsko prireditve z igro:

»OB SINJI REKI«.

Vsi prijatelji misijonov pristočno vabljeni!
Dijaški misijonski krožek.

ški poti na glavno cesto in zopet zavil proti cerkvi, ob kateri leži farno pokopališče. Posebno zgledno je bila lepa molitev pogrebcev v sprevedu in tudi žalostinke, katere poje vse ljudstvo po končanem pogrebem obredu v Benečiji. Pokojnega gospoda župnika so položili v grob na žabniškem pokopališču ob glavnem oltarju cerkve. Sam si je izbral ta prostor, da »bo tako Višarska Marija gledala na njegov grob«.

Žabniška fara žaluje za svojim dobrim pastirjem. Prav dobro se zavedajo, da so z njim izgubili svojega velikega prijatelja in očeta, ki je z njimi preživljal lepe in tudi težke čase, zlasti v času druge svetovne vojne. Saj je pokojni gospod župnik s svojo dobrohotnostjo tako znal blažiti nasprotstva in svetovati najboljše. Pogrešali pa ga bodo vedno bolj tudi romarji na Svetih Višarjah; saj jih je on tako dobro razumel po jeziku in srcu. Pa tudi mi Korošci smo z njim izgubili velikega prijatelja; saj nam je bil pripravljen vedno pomagati in ni zlahka zamudil prilike ob naših praznikih ali proslavah prihiteti na Koroško.

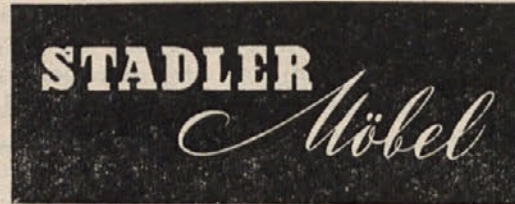
Veliki Duhovnik naj svojemu zvestemu služabniku podeli krono pravičnosti v božjem miru!

NA SONCU IN OB MORJU

(Počitniško pismo bralcem našega lista. Piše Alojzij Vauti, selski župnik)

(Nadaljevanje iz 39. številke)

Vsak dopoldan smo prebili ob obrežju na soncu, vmes pa od časa do časa planili v morje. Gospod Pavle in nekateri mlajši so ostali v vodi dalj časa, jaz pa sem se zadovoljil s krajšimi plavalnimi vajami. Po

kopeli se nismo nič brisali, morska voda se je na nas posušila in koži pustila sol. Tako smo se solili. Nasoljeno meso dalj časa ostane sveže. Ali bo tudi naš osoljeni

Združeni pevci, domače in Ledinske fare, so z lepimi in v srce segajočimi žalostinkami spremljali žalne svečanosti pri hiši in prav posebno lepo pri daritvi sv. maše za pokojnika. Vsej Zlanovi družini naše iskreno sožalje!

SELE

(Malo pridelali, a veliko gradili)

Letos je bila letina slaba. Vigredno deževje in mrzota sta rast zelo zapoznala, potem pa je pobila toča. Nekateri so morali setev podorati. Krompirja je malo in še ta je bolj droben. Sadja skoraj nič, še zelja bo za zimo piclo.

Gradimo pa pridno. Nove hiše nastajajo, stare se prenavljajo. Na Srednjem Kotu: Zgornji Malej je podrl staro in postavil novo enonadstropno hišo. Lesene stene hiš sta nadomestila z zidom in hiše razširila Hribernik in Toman, sosed njegov mladi Adamk pa je sezidal novo enonadstropno stanovanjsko poslopje. Pred selsko vasjo si je zgradil lasten dom orožnik Bergman. Heli Čertov s svojo ženo tudi premišluje, kako bo dovršil svojo hišico. Mezonarjevi so za svoj lasten dom že položili temelje. K Skutovcu radi prihajajo letoviščarji, da so vse sobe oddane. Zato je pripravil zamje še štiri nove sobe in garažo. Naš pevovodja Francej Čertov pa že nekaj časa prebiva v lastnem domu. Na Sajdi se bo družina Fridija Robleka iz hišice očetove kmalu preselila v bližnjo lastno hišo. Sredi Sajde tudi raste nov dom družine Franca Pegrina, Hanzej Oraže, Rožičev, pa bo njegov sosed.

Farni dom in nova cerkev pa se le počasi bližata dovršitvi. Manjka denarja in delovnih moči, ko je vse tako zaposleno. Pa le potrpiamo in počasi se tudi daleč pride!

život bolj trpežen? Vsekakor se človek po pametni kopeli čuti osveženega.

Proti boleznim in okvaram v dihalih pa je morsk zrak zdravilen, ker vsebuje mnogo joda. Ob obali je morsk zrak pomešan s celinskim. Čist morsk zrak pa je na širokem morju in najbolj ga uživaš na vožnji po morju. Tudi tako vožnjo smo si hoteli privoščiti.

Vsako sredo vozi iz Reke preko Opatije, Ike, Lovrana, in Moščeničke Drage izletniška ladja na Rab in nazaj. Že lani sva se s kotmariškim gospodom Francem udeležila takega izleta, letos me je spet mikalo, tembolj, ker so gospodje tovariši isto želeli. Izleteli smo z avtom po Istri, pa izletimo še s parnikom po morju! Pridružil se nam je z enakim navdušenjem še g. Maksej.

V turkoprometni pisarni Kvarner so nam dali informacije. Vožnja se je precej podražila, 2700 din za osebo tja in nazaj. Bali smo se, da bi bila na parniku huda gneča, pa so nam rekli, da je parnik velik

in lahko vzame 600 potnikov. Vozne listke da lahko dobimo tudi na ladji. To nam je bilo ugodno, ker človek ne ve, če ne pride vmes nepričakovana zapreka in si vozni listek plačal, a se ne peljal.

Tako smo torej v sredo, dne 29. avgusta v lovranskem pristanišču pričakali parnik, ki je nosil ime »Vuk Karadžič«. Bil je poln, a ne prenapolnjen. Krov zgoraj je bil že ves zaseden. Z g. Ivanom sva končno sedla v salon in opazovala, kako so potniki prihajali k buffetu krepčat se in si gasit žejo z različnimi pijačami.

Seveda nisva samo gledala in slinje požirala, za potrebo sva si grlo zmočila tudi midva.

Treba je bilo pogledati, kje tiče najini tovariši. Ni bilo prav lahko jih poiskati med množico izletnikov in v različnih prostorih. Končno je bila družba skupaj in podali smo se v obednico, da pridemo pri obedu prvi na vrsto. Toda natakariji so nam povedali, da ni obeda na ladji, marveč v hotelih na Rabu, morejo nam pa zdaj postreči s sendviči, kruhi z vloženo šunko. Dobro, naj bo pa izdatna malica namesto kosila! Prav teknila nam je, tembolj, ker smo si privoščili zraven vina »plavca«. Že od nekdanj je znano, da se na ladjah toči

(Nadaljevanje na 8. strani)

Šport ali divjaštvo

Šport je gotovo nekaj lepega, zdravega in vzgojnega za mladega človeka. Tudi tekma v športni zmogljivosti more biti nekaj vzpodbudnega ter more nuditi mladini mnogo prilike za pošteno in plemenito izoblikovanje lastne osebnosti. Vendar pa je šport tudi zelo nevarna priložnost za nekulturnost, surovost in brezobzirnost.

Da je temu zares tako, pričajo športni poročevalci. Ne le med športniki začetniki in diletanti, temveč tudi nad prvaki na športni areni morajo sodniki nastopati z najstrožjimi kaznimi.

Zanimivo je v tem oziru dejstvo, da so zadnje mesece v Nemčiji vsa ona nogometna društva, ki imajo možnost, da bi prišla v državno ligo, postala neusmiljeno trda. V tem času je bilo izredno veliko ranjenih in drugače poškodovanih.

Vobče ugotavljajo, da so te nezgode po največ nastale zaradi trdote nogometne igre. Za vsako ceno pač hoče vsaka skupina priti v najvišjo nogometno reprezentanco države.

Katoliška mladina je k temu poslala zahteve:

Končati je treba z brutalnostjo na športnih igriščih.

Sodniki naj nastopajo strogo ob vsaki, tudi najmanjši surovosti.

Športna zveza naj izda stroge določbe za kazni.

Najstrožja kazen za nepopoljšljive in tudi začasna izločitve kršitelja vsaj za pol leta.

Razočaranje afriške mladine

Pred meseci se je vršil v Helsinkih osmi svetovni mladinski festival. Posebno veličastna je bila udeležba iz mladih afriških dežel. Znano je, da so ti mladinski festivali pokrito sredstvo, s katerim hoče komunizem zajeti mladino celega sveta. Tega sicer ne pove in tudi skrbno čuva, da na festivalu ne nastopajo najvidnejši komunistični voditelji in hoče vsaj na videz ohraniti nevtralen obraz. Zato ni čuda, da vsako leto nasede mnogo nevednih, ki slepo verjamejo spretni propagandi in gredo na festival.

Kot rečeno, je bilo zastopstvo afriške mladine izredno močno na letošnjem mladinskem festivalu. Pa večji del te mladine je bil razočaran, pričakoval je vse drugo, kakor pa je doživel. Predvsem je pričakoval od Evropejcev, ki toliko govorijo o demokraciji, da bodo to demokracijo tudi doživeli. Pa bilo je prav nasprotno.

Zlasti je presenetilo čudno zadržanje predsedujočega Albanca, ki je vsakemu, ki se je oglasil v debati z vprašanji, ki niso se bila na komunistični liniji, kratkomalo odvzel besedo.

Neki študent iz Senegala, ki ga je tako ponižanje doletelo, ko je postavil vpraša-

Za mladino in prosveto

SOCIALNA ŠOLA:

Kaj pa verska svoboda?

Svoboda je beseda, ki zavzema za ljubeznivo prvo mesto. Koliko ljudi je za svobodo žrtvovalo življenje ali je pripravljeno storiti vse, le da bi svobodo dosegli. Pa naj bo to svoboda v življenju naroda, naj bo svoboda verovanja; vsaka ima dolgo ter zelo pisano zgodovino. In obe štejeta mučencev v milijone in milijone!

KAJ POMENI?

Nam se je omejiti na versko svobodo, katero bi naj uživali državljani moderne države. Danes je to skoraj samo po sebi umevno, da uživamo vso versko svobodo. Saj to spada k prvinam človeških pravic. In zares je malo katera sodobnih držav, ki tudi pravno omejuje versko svobodo, čeprav je še mnogo držav, kjer je vera hudo zapostavljena in ji grobo kršijo njene pravice. Pa tudi nekaj je bila verska svobo-

nje o sovjetskih atomskih poizkusih, je užaljen zapustil dvorano in vsi ostali študentje iz njegove skupine niso šli več na tovrstne »svobodne tribune«.

Isti študent je povedal, da so afriški udeleženci ogorčeno občutili strogo nadzorovanje nad uradnimi stiki med posameznimi delegacijami. Ko je isti študent, vodja senegalske delegacije, zaprosil za uradno srečanje s severno-ameriško ter s kitajsko delegacijo, so mu zabranili, češ da tovrstni stiki niso bili predvideni.

Predstavnica afriškega ženskega sveta, študentka iz Toga, katero je poslala njena vlada na festival kot opazovalko, je povedala sledeče: »Z velikim zanimanjem in pričakovanjem sem se jaz in mnogo drugih mojih afriških kolegic odpravile na festival v Helsinke. Obljubljali so nam, da bodo obravnavali aktualne probleme ženskega sveta v Afriki. Toda namesto naših ženskih problemov so nam govorili o imperializmu, neokolonializmu itd., kar nas ženske ni prav nič zanimalo. Edino zadoščenje, ki nam ga je dal festival, je bilo to, da smo lahko nastopile na folklornem večeru, ki je lepo uspel.«

Tako so govorili afriški študentje, ko so se vračali domov in se med potjo ustavili še v evropskih velemestih. In le slučajno se je z neko tako afriško skupino srečal tudi neki tržaški akademik...

že ob šestih. Pa odprite vrata ob desetih! Boste videli!

»Prav,« so mi odgovorili, »vas pa ob desetih izpustimo ven.«

Poslej je mašni obisk zelo uspeval. Več ko polovica jih je deset minut pred deseto odhajala in se opoldne vračalo. Seveda nikakor ne bom trdil, da so vsi, ki so šli ven, res bili tudi v cerkvi. Večina jih je pač zavila v bližnjo gostilno. V očeh delegatov pa mi je ta velik izhod koristil in moje stališče okrepil. Vsekakor pa je bilo tristo do štiristo mož, ki so vpricho vseh zaradi maše šli ven. Tega nikdo ni mogel tajiti. Zato so se me tembolj bali in me spoštovali. Delavci pa so mi bili hvalečni, ker sem jim pripomogel do dveh prostih ur. Ta zadeva z mašo mi je bila zares v korist.

Prevzel sem odgovornost, da se bodo točno vrnili do opoldne. Delavci so bili zelo spodobni. Niti enega ni manjkalo, ko so jih klicali.

Nekaj dni kasneje sem dosegel, da so bile ženske končno odpuščene domov. Doslej so bile proste le od večera do jutra, podnevi pa so morale, kakor mi, »zasedati« tovarno.

Na vsakem shodu na dvorišču sem se oglasal k besedi in zahteval, naj jih odpuste. Vselej zamaš. Pred shodom so bili ljudje na moji strani, javno pa se me nihče ni upal podpreti. Tukaj sem spet videl, kako strahopetna je masa in kako sem osamel. Nekaj dogodkov v tovarni pa mi je na srečo pomagalo. Večkrat so se možki zaradi žensk kregali. Dva delavca sta se celo stepala zaradi žene enega izmed obeh. Vedno slab-

da mnogokrat kamen spotike in je bilo zaradi nje že mnogo krvi prelite.

Odkar imajo moderne države pisane svoje ustave, vsebujejo njih določbe poleg drugih osnovnih zadev tudi versko svobodo. Prvič se je to zgodilo v Ameriki, v Evropi pa ob času francoske revolucije. Od takrat je misel o verski svobodi naglo prodirala in si utirala pot v pravne določbe o tako imenovanih osebnih svoboščinah.

VERSKO SVOBOŠČINE

Verska svoboda, zajamčena v državnih postavah, obsega dvoje: svobodo vesti in svobodo vere. Nadalje še spada pod juridični pojem verske svobode bogočastija, svoboda javnega izpovedovanja vere in svoboda verskega združevanja.

Načelo o svobodi vesti hoče reči, da je vest svobodna od države. Pravica do svobode vesti je človeku prirojena; zato mu mora biti priznana tudi v državnih ureditvi.

Umevno pa je, da država ne more trpeti, da bi se mogel kdo proti državnim zakonom sklicevati na svojo vest. Vendar pa mora biti prav v tem država širokogrudna; nasprotno pa ravno v tej točki največ krati država svojim državljanom verske pravice ali jih more hudo utesnjevati. Kot merilo, kako se naj država v tem zadrži, veljajo besede papeža Leona XIII.: »Če bi pa zakonodavci in vladarji določili ali ukazali kaj, kar nasprotuje božjemu ali naravnemu zakonu, zahteva čast in dolžnost krščanskega imena ter apostolska beseda, da je treba Boga bolj poslušati kot ljudi.«

DRŽAVNA TOLERANCA

Svobodo vere, ki jo jamčijo moderne države, je umeti v smislu državne tolerance. Država nikomur vere ne predpisuje in je tudi od nikogar ne zahteva. Ima pa svoboda vere tudi svoje meje. Nihče se zato ne more oprostiti državljanških dolžnosti (n. pr. vojaštva) s tem, da bi se skliceval na svojo vero.

Svoboda vere, katero priznavajo države, uživa pravico širjenja vere s sredstvi, ki so pravno neporečna in v splošni rabi. To je predvsem govornica in pisana beseda.

Le one države se v resnici morejo ponášati z resnično demokracijo, ki izpovedujejo in v omenjenem obsegu pojmujejo versko svobodo.

še je kazalo. Delegati so si na vso moč prizadevali, da bi te dogodke zabrisali:

»Saj to so le malenkosti. Dva pijanca sta se stepala...«

Slab vtis je le ostal. Listi so začeli o tem pisati. Delegati, ki niso mislili na take težave prvi dan, ko so moj predlog zavrgli, so bili zdaj srečni, če so pod to prevlezo ugodili moji zahtevi. Nekega večera je Dužbos javno in slovesno razglasil:

»Na zahtevo tovariša Mardyoka od Svobodnega sindikata in pa zato, da spoštujemo vse ideje, je v sporazumu s C. G. T. bilo sklenjeno, da se vse ženske odpuste domov. Od jutri lahko ostanejo doma.«

Čast je bila rešena: naši delegati so si naredili plašč tolerance in spoštovanja do tujega mnenja. Vsekakor je tak izid bil imenitna reklama za Svobodni sindikat, pa tudi moj ugled se je dvignil.

Kuhali so v kuhinjski baraki in v električni delavnici, kamor so postavili pralno peč. Hrano je pripravljalo nekaj žensk, ki so prostovoljno ostale v tovarni pri svojih možih, in druge, ki so prihajale poizvedovat, kaj je novega. Kuhale so vse vprek, kar so od zunaj prinašali in kar se je pri nabirkih nabralo. V stojnici, kjer so delegati imeli svoje posvete, se je sčasoma nabrala lepa zaloga. Beck je strogo gospodaril. Dal je tudi od mesta do mesta nabirati denar, s katerim je nakupoval živež in stvarkarjem ob sobotah izplačeval majhne podpore. Lep dodatni vir je odprl tudi župan neke sosedne občine. Ker je dosti delavcev pri Grouan-Vassortu prebivalo v njegovi občini in so bili njegovi volivci, je sam na gasilskem tovornem avtomobilu pripeljal

Iz filmskega sveta

KONCIL V FILMU

Največji dogodek v sodobnem življenju katoliške Cerkve je gotovo vesoljni cerkveni zbor. O njem bodo pripravili dokumentaren film, katerega bodo snemali ob priliki sklicanja in poteka koncila. Film bo v barvah ter bo obsegal vsa glavna zborovanja in slovesnosti ter tudi podroben prikaz ureditve Vatikanske države in njenih institucij. Le-te so večji del filmali. Film bo mogoče dobiti tudi na ozkem traku, da ga bo mogoče predvajati z majhnimi aparati. Zvočni del bo prikrojen v več jezikih.

HITLER — DUCE V FILMU

V Nemčiji so že izdelali celo vrsto filmov, kjer nastopa nekdanji vodja Hitler; to so zlasti dokumentarni filmi o procesih z vojnimi zločinci. — Vse manj pa je podobnih filmov o Duceju Mussoliniju, kajti protifašizem je prav energično pomel z vsem, kar bi spominjalo na Duceja.

Sedaj pa pripravljata največji italijanski režiser Dino de Laurentis poseben film o Mussoliniju. Filmski igralec Paul Newman bo igral vlogo duceja.

GRETA GARBO SE STARA

Nekdanja zvezda na filmskem nebu Greta Garbo se bliža svojemu 60. letu. Rojena je bila v Stockholmu z imenom Greta Gustafsson leta 1905. Slovela je zlasti zaradi izredne lepote in so ji častilci dali priimek »božanska«. Drugi so na njej občudovali velike igralske zmožnosti; prav gotovo pa je, da je le malokatera filmska zvezda tako dolgo ohranjala svoje prvenstvo kot slavna Greta. Že skoraj 20 let ne nastopa več; sedaj uživa svoje bogastvo; toda leta tudi tem »božanskim« prav nič ne prizanašajo.

Za dobro voljo

KDO JE STATIST?

»Mamica,« zavpije Pavelček, »tukaj piše, da v gledališču iščejo statisto. Kaj pa je to?«

»To so osebe, ki se na odru smejo samo premikati in nič govoriti.«

»Res?« pravi ves zadovoljen sinko, »to bi pa bilo nekaj za našega očeta...«

DVA BERAČA

Berača se po dolgem času srečata.
»Kako je s teboj? Si nehal kaditi?«
»Sem. Mi ni kazalo drugega, ker so me začele boleti ledvice.«

»Ledvice? Kaj, od kajenja bolé ledvice? Slišal sem, da je škodljivo za srce in pljuča, a ledvice...«

»Poskusi ti pobirati ves dan čilke po tleh, pa boš videl...«

sedem ali osem kotlov, ki so jih imeli otroci na počitniških kolonijah. Iz teh velikih kotlov je delil dodatne obroke juhe in guljaža.

Zaradi te kuhinje in nabirk je bilo večno zabavljanje. Delegati, tako so vsaj ljudje govorili, so si izbirali najlepše kose. Kadar je bilo treba krompir lupiti, so vsi utekli. Tisti, ki so spočetka prostovoljno prihajali, so brž videli, da vedno prihajajo eni in isti, ter so začeli godrnjati. Za vsako delo je bilo treba postaviti svojo skupino: krompir lupiti, pometati, stražiti, po mestu nabirati. Prav zaradi teh nabirk je bilo veliko krega. Eni so denar kar obdržali ali pa so se vračali pijani s praznim žepom. Treba je bilo napraviti zvecke za podpis darovavcev in kontrolne znamke. Drugi so se spet pripravili, kje naj kdo nabira, ter hoteli sodelovati samo po nekaterih cestah. Beck in tovariši so si pridržali prav prijetne poti: Amiens, Boulogne, Calais, obmorska kopaljšča. Odpeljali so se z vlakom, obiskali sedem ali osem sindikatov, sprejeli nabrani denar in se vrnili. Z eno besedo: lepi izleti. Drugim, bedakom, so prepuščali obupne rudarske kraje: Henin-Lietard, Carvin, Bruay-les-Mines, Lens, Bethune, Noeux. Tovariš je vzel nabiralce na svoj motor in jih odpeljal. Z zvezkom v roki so morali hoditi od vrat do vrat pri revežih, kateri so sami prav tako malo imeli kakor nabiralci, vsak znesek sproti zapisati in izročiti kontrolne zvecke. Vmes so kje v kaki krčmi naglo kaj zaužili, nazadnje pa so se smeli še šestdeset do osemdeset kilometrov držati na zadnjem sedežu. Odtod toliko priročb.

(Dalje prihodnjič)

M. van der Meersch:

14

Delo sem dobil!

(»Ribiči« — iz življenja katoliške delavske mladine)

Moji zaupniki so me debelo pogledali in se niso ganili iz klopi. Nikoli se še nisem čutil tako osamljenega kakor tisti hip.

Pa mi je ta korak le bil zelo v prid. Molil sem, kakor dotlej še nikoli nisem. Morebiti prav zato, ker se še nikoli nisem čutil tako zapuščenega, tako šibkega in tako onemoglega. Vsega sem se izročil Bogu in sem tako goreče molil ter prosil božjega usmiljenja za ljudstvo, da sem si moral zakriti obličje, da skrijem solze. Ne vem, ali zaradi stiske te ure, žalosti, dvomov in skrbi — vsekakor se mi je ta hip maša razodela v vsej svoji simboliki. Na oltarju se je ponavljala Kristusova daritev, kakor je sam hotel, da naj se ponavlja: ločitev njegovega mesa in krvi za odrešenje sveta nam v razumevanje, da mora vse naše življenje biti ena sama daritev. Vse, kar je doslej le za eno samo daritev. Vse, kar je doslej le za eno samo daritev. Vse, kar je doslej le za eno samo daritev. Vse, kar je doslej le za eno samo daritev.

Ko se je naša šestorica vrnila v tovarno, nas je pozdravil glasen krobot:

»Vidiš,« so govorili delegati, »vrata smo vam odprli. Pa se je tudi splačalo, ali ne?«

A jaz sem že imel pripravljen odgovor:

»Saj tudi ni čudno. Dedci pač ne vstajajo

Šoferski kotic

MAZANJE MOTORJA

Z mazanjem zmanjšujemo trenje in preprečujemo drgnjenje kovine ob kovino. Motorna gred se zavrti tudi 3000 in večkrat v minuti. Pri štiristaktnih motorjih gre potemtakem bat 1500-krat navzgor in 1500-krat navzdol v minuti. Če bi se pri tej velikanski hitrosti dotikal valj, bat, gred in vsi ležaji na suho, bi se silno segreti in se za vselej pokvarili.

Trenje zmanjšamo in okvare preprečimo, če vse trne površine mažemo z oljem ali mastjo.

Avtomobilski motor ima že kar precej maznih mest, ki pa jih deloma maže sam, nekatera pa moramo mazati sami.

Poznamo dva načina mazanja:

MAZANJE DVOTAKTNIH MOTORJEV

Mazanje z mešanico je preprosto in ne zahteva posebne pozornosti. Olje pride v valj po najbolj preprosti poti in najbolj zanesljivo: z gorivom. Nekaj olja ostane na stenah valja, v zadostni meri pa pride olje tudi do ostalih mazanih mest: do ležajev, motorne gredi in ojničnih glav. Poraba olja je malo večja kot pri tlačnem mazanju. Del olja zgori v valju — od tod modrikasti izpušni plini iz izpušne cevi. Od kvalitete olja, ki ga uporabljamo, je odvisno dobro mazanje. Razenje med gorivom in oljem predpiše tovarna. Za vtečene motorje je razmerje med bencinom in oljem 1:25, za nove pa 1:20. Predno vlijemo mešanico v rezervoar, jo dobro premešamo. Nekateri najnovejši dvotaktni motorji prejema gorivo in mazivo iz ločenih rezervoarjev.

TLAČNO KROŽNO MAZANJE

Pri večini štiristaktnih motorjev imamo tlačno krožno mazanje. Mazanje s pluskanjem opuščajo, ker ni zanesljivo, niti ekonomično.

Pri tlačnem krožnem mazanju poganja olje do mazanih mest tlačna črpalka.

Olje je v spodnjem delu motorja, v karterju. Od tod ga zobata črpalka, ki je tudi v karterju, črpa skozi sito in ga še skozi drobnejše sito tlači v tlačni cevovod. Cevovodi vodijo do vseh mazanih mest. Ležaji na motorni gredi nekaj olja razprše po stenah valjev po odmikacih, dročnikih, itd., ostalo olje pa odteka nazaj v karter. K maznim mestom prihaja več olja kot je potrebno. Odvečno olje hladi segrete ležaje, nato pa odteče v karter, ki je pravzaprav zbiralnik olja.

V tlačni cevi je okoli 1/2 atmosfere nadpritiska. Ta pritisk regulira varnostni ventil. Ventil samodejno izpusti iz tlačne cevi olje, če se dvigne pritisk nad 2 atmosfere, kar pokaže manometer na armaturni plošči. Če pa pade pritisk pod 0,4 atmosfere, je to znak, da je v mazanju napaka; tudi to pri večini avtomobilov vidimo na armaturni plošči.

JANEZ JALEN:

2

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

Prav takrat je ob njivi v Lazu v zadnjem soncu zabléstela rdeča ruta in Bajtnikov Janez je zadel motiko na ramo, da spremi Cvetkovo Cilko proti domu. Daljnovidna teta je celo videla, kako sta se Janez in Cilka drug drugemu smejala. Pa tega ni marala povedati Rozalki in Minci. Samo če bolj je hitela pleti.

Do noči je bila Cvetkova pšenica opleta. Na srdah, na katerih so začele pleti prve dni v tednu, je pa že znova odganjal plevel.

I. Duhteča detelja

Od Triglava skozi Konjščico in čez Podjelje je vlek prek Koprivnika rahel veter, sušil in zganjal nad temnozeleno jelovico tenke meglice v podolgovate oblake; za njim se je skrivalo sonce, ki bi sicer že ogrevalo krone drevesom, zoreča žita in od samih rož vse pisane senožeti.

Z babico, privezano ob klepalno kladivo, čez levo in s tenko sklepano koso na desni rami, si je Bajtnikov Janez umerjeno živžgal skozi mladi les pesem o mrzlih rosah in svetlih kosah. Slišal je pa komaj samega sebe. Jutro je tonilo v glasnem petju ptičev. Vsako drevo in vsak grm, skoraj vsaka

Kadar boste kupili radijski aparat

Morda ste med tistimi, ki se bodo v kratkem odločili za nakup radijskega aparata? Prav tukaj imate nekaj nasvetov, da boste lažje izbirali. Povem naj pa tudi, da je prav sedaj, od jeseni do spomladi, radijski sprejem boljši in čistejši kot poleti. To vam bodo potrdili tudi vaši sosede in znanci, ki imajo radio že nekaj let.

Če boste kupili nov radijski aparat — ali pa morda tudi rabljenega — si boste najbrž želeli od njega, da bi sprejemal čimveč postaj. Pravimo, da je aparat tembolj občutljiv, čimbolj šibke postaje lahko z njim še zadovoljivo poslušamo. To najlaže kontroliramo podnevi, ko so pogoji za sprejem težji, vsaj na srednjih valovih. Zvečer je na tem področju množica postaj, ki jih sprejme vsak, kolikaj dober aparat. Zato pa lahko prav zvečer ocenimo drugo lastnost, ki jo mora imeti dober sprejemnik, to je selektivnost ali sposobnost, da loči med seboj sosednje postaje, da se te ne mešajo.

Naštete lastnosti pa za silo ocenimo, tudi če aparata nimamo pred seboj. Prvi podatek, ki ga potrebujemo, je število elektronk (elektronka ali elektronska cev ali cev ali kar »žarnica« nam pomeni isto). Večina elektronk v aparatu ima nalogo, da ojačuje signale oziroma radijske valove, ki jih ujame naša antena. Zato bo aparat, ki ima več elektronk, tudi bolj občutljiv. Danes ima navaden sprejemnik 4–5 elektronk, občutljivejši in močnejši pa tudi več. Vendar je mnogo današnjih elektronk kombiniranih, t. j. v istem steklenem balonu sta tako rekoč združeni dve elektronki. Aparat, ki ima n. pr. štiri take elektronke, ni nič slabši od starejšega aparata, ki je imel šest ali sedem cevi.

Selektivnost lahko presodimo po številu uglašanih nihajnih krogov v aparatu: njih števila nam prospekti navadno ne dajejo, mora jih pa biti vsaj pet. Praktično si zapomnimo, da ima aparat, ki ima več elektronk, navadno večjo občutljivost in večjo selektivnost.

Na začetku smo omenili srednjevalovno območje radijskega sprejemnika. To območje je najstarejše in ga tudi najbolj poslušamo ter ga ima vsak radijski aparat. Na njem lahko slišimo radijske postaje

skoraj iz vse Evrope in sicer podnevi le bližnje, močnejše, ponoči pa tudi bolj oddaljene. Še tako dober aparat pa bi na srednjevalovnem območju zvečer le koga razočaral, saj se na nekaterih mestih na skali slišita dve ali tri postaje hkrati! Tu smo brez moči: po mednarodnem dogovoru je na srednjih valovih v Evropi prostora za 121 radijskih postaj, deluje jih pa nad 500. Zato dela na nekaterih valovnih dolžinah po več oddajnikov: vsak od teh se v svoji okolici sliši dobro, na večji oddaljenosti pa je njegov program pomešan s programom drugega oddajnika, ki je na isti valovni dolžini.

Iz navedenega sledi, da sprejem na srednjih valovih ni popolnoma čist. Če k temu prištejemo še motnje električnih aparatov in strojev, ali po tudi oddaljene bliske ob nevihtnih dneh, smo opisali že glavne motnje na srednjevalovnem območju.

Aparat, ki ima vgrajeno ultrakratkvalovno območje (UKV), sprejema praviloma postaje na njem čisto. Običajnih motenj, ki nastopajo na srednjih valovih, tu skoro ni. Poleg tega je zvok čistejši in jasnejši, skratka, bolj »poln«. Aparat, ki ima UKV območje, je sicer nekoliko dražji, a ker je predviden razvoj programov prav na UKV, je strošek zanj pri nakupu opravičljiv.

Radijski aparati imajo po navadi še kratkvalovno, nekateri še tudi dolgovalovno območje. Na kratkih valovih bomo iskali morda le poročila, stalnega programa za večino poslušalcev tu ni. Zato kratki valovi najbrž ne bodo pogoj za nakup aparata. — Kaj pa dolgi valovi? Tu deluje le prav malo tujih postaj, a še teh pri nas nihče ne poslušajo. Poleg tega so zlasti atmosferske motnje najhujše prav na dolgih valovih.

Ko smo tako pregledali posamezna valovna območja radijskih aparatov, smo videli, da praktično uporabljamo pri poslušanju le srednjevalovno in UKV območje, ostali dve pa lahko brez škode pogrešamo.

Za naše gospodinjje

Nekaj o čiščenju oken

Redno in temeljito čiščenje v stanovanju je prav tako potrebno kot čiščenje tal. Temeljito čiščenje oken, ki se ga mnogokrat prav neradi lotimo, lahko za več tednov odložimo, ako enkrat v tednu obrišemo stekla s platneno krpo ali s krpo sešito iz starih nylonskih nogavic. Ko je samo suho brisanje oken neuspšno, jih moramo temeljito umiti. To delo opravimo v suhem vremenu in v času, ko sonce ne obseva stekla, ker bi v tem primeru steklo postalo mavričasto lisasto.

Z oken najprej snamemo zavese, nato jih očistimo z ročnim omelcem in obrišemo s suho krpo. Če imamo sesavnik za prah, očistimo z njim zavese kar na oknu, nato posesamo prah še z oken.

Lesene lakirane okvire umijemo s plastično gobo, namočeno v mlačni vodi. Nato obrišemo les s suho krpo. Zelo umazane okvire umijemo tudi s milom ali raztopino detergenata. Nikoli pa jih ne čistimo s petrolejem in bencinom, ker razjedata lak.

Okenško steklo umijemo z gobo in s čisto toplo vodo. Vodi lahko dodamo žlico kisa, nekaj kapljic salmijakovca, pozimi pa žlico soli. Zelo umazano steklo umijemo z raztopino detergenata in splaknemo s čisto vodo.

Apnene madeže očistimo najprej s suho krpo, nato jih zmijemo s kisom. Madeže oljnatih barv odstranimo s špiritom ali terpentinom. Mušje madeže odstranimo z oken s kisom, špiritom ali žganjem.

Pri brisanju oken je najboljša platnena krpa, ker ne pušča vlaken.

Kako, da ga ni, da bi pokazal? Moram sam malo pogledati.

Prijel je kosišče za ped visoko nad kljuko. Nabrušena kosa se je sama od sebe povesila proti zemlji in Janez je stopil na mejo, da obide njivo.

Detelja. Pri Bajtniku je niso nikoli sejali, je še za repo, krompir, ječmen in rž primanjkovalo orne zemlje. Če bi res kdaj zmogel konja, sani in voz, da bi zasužil pozimi z vožnjo več kakor poleti z rokami, bi bilo treba sejati vsaj nekaj ovsa in detelje. Turščico bi pa kupoval kakor vsi drugi. Ne raste več na Koprivniku, je previsoko. Seveda, če bo hodil k Cvetku seč namesto požagovat in prežagovat smreke in jelovce, pač prej posivi, preden počí z bičem. Les vse drugače delo plača kakor dnina. Pa Cilka ga prosi in Cilki kar ne more odreči. Saj, Cilka! Kaj ne bo vsa Cvetkova zemlja njena? Kaže že tako. In če se tako obrne, kakor si s Cilko želita, ne bo treba več čakati očeta, da bi povedal, koliko in kje naj pusti deteljo za seme. Pa tudi tole predenico, pokazal si jo je s prstom, bi koj pomladi izkopal in požgal, da bi pridelala kar se dá čisto seme.

Janezu je pribrenčal mimo učesa debel črnli. Sedel je detelji na rdečo glavico, da se je pod njegovo težo zazibala in uklonila. Neokretno se je vrtel naokrog in pil s svojim dolgim rilčkom kapljice medu iz dna dolgovratnih dišečih cvetkov. Oblezel

Gospodarske vesti

◆ Po uradnih podatkih so od začetka letošnjega leta do konca septembra načrpal v Kuvajtu, nad 68 milijonov ton nafte, kar je 31 odstotkov naftne proizvodnje na Srednjem vzhodu.

◆ Po sporočilu madžarske časopisne agencije je pred dnevi začel obratovati novo zgrajeni zahodni, več tisoč kilometrov dolgi naftovod, ki je speljan od Volge do Vzhodne Nemčije z odcepoma, ki vodita v Čehoslovaško in Madžarsko. Tako je sedaj začela pritekati v Madžarsko prva nafta iz Sovjetske zveze. Po podatkih iz uradnih virov, bo Sovjetska zveza po novo odprtem naftovodu dovajala Madžarski letno okoli 5 milijonov ton surove nafte.

◆ Po uradnih statističnih podatkih je zdaj v švedskem kmetijstvu po zaslugi mehanizacije kljub potrebam prilagojeni večji proizvodnji polovico manj delovne sile, kot je bilo takoj po drugi svetovni vojni. Pri kmetijskih delih uporabljajo okoli 160.000 traktorjev.

◆ Avstralske, kanadske, angleške in ameriške gospodinjje so se v Stroudu, mestu 150 kilometrov severno od Sydneja, pomerile v metu kuhinjskega valjarja. Zmagala je 27-letna Gordon Abbot, ki je vrgla kilogram teži valjar 36,5 m daleč.

◆ Na teheranskem področju, ki ga je v začetku preteklega meseca prizadejal strahoviti potres, ki je porušil okoli 52 vasi in zahteval nad 10.000 smrtnih žrtev, bodo ob mednarodni pomoči zgradili znorna podeželska naselja, v katerih bodo upoštevali vse tehnične in druge dosežke v zvezi s kmetijskimi področji. Norveška, Švedska in ZDA so obljubile, da bodo zgradile vsaka po eno vas.

◆ Tovarna avtomobilov Volkswagen je v prvem letošnjem polletju proizvedla 504.717 vozil, kar predstavlja povečanje 12,5 odstotka v primerjavi s proizvodnjo v prvih šestih mesecih lanskega leta. Na avtomobile Volkswagen odpade sedaj 51,5 odst. celotne zahodnonemške proizvodnje avtomobilov. Od januarja do junija je tovarna izvozila 260.000 vozil v ZDA.

◆ V Tokio je šest ur divjal požar, ki je sredi mesta Fukue upepelil 390 poslopij, večinoma iz lahkega materiala grajenih stanovanjskih hiš. Brez strehe je okoli 3500 ljudi, človeških žrtev pa ni bilo.

◆ Na švedsko telefonsko omrežje so priključili telefonskega naročnika z zaporedno številko 3 milijone. S 398 telefonskimi aparati na tisoč prebivavcev je Švedska v svetovnem merilu na drugem mestu. Malo pred njo so ZDA s 408 telefoni na 1000 ljudi.

◆ Po uradnih podatkih bo znašal italijanski uvoz tujih avtomobilov vključno močni domači proizvodnji do konca letošnjega leta 80.000 osebnih avtomobilov, med njimi največ novih proizvodov francoske avtomobilske industrije.

◆ Ravnatelj illinojske komisije za javno skrbstvo Maremont je izjavil, da je zdaj v ZDA približno 5 milijonov brezposelnih. Napovedujejo pa da jih bo leta 1970 že kakih 17 milijonov. Izdati javnega skrbstva se bodo povečali in država bo morala najti nova sredstva za kritje teh stroškov. Za družine brezposelnih bo morala skrbeti država, kakor skrbi že sedaj.

◆ Iranska vlada je sporočila, da ne bo dala privolenja, da bi kdorkoli na iranskem ozemlju postavil raketna oporišča, »ker Iran ne misli postati odskočna deska za kakršenkoli napad«.

je samo štiri glavice in odletel. Hitro je nabral dovolj.

Janez se je naslonil na koso in opazoval cvetoči val detelje. Kakor daleč je mogel razločiti, je videl vsega skupaj samo tri čebele, ki so hitro preletavale. Kar smilile so se mu revice. Vedel je, da s svojimi kratkimi rilčki zaman poskušajo doseči obilno pašo in da bodo po brezuspešnem prizadevanju prazne odbrenčale.

»Tako se utegne meni zgoditi. Obletujem Cilko in Cvetkovo domačijo, nazadnje bom pa prelahak in bom moral odleteti s praznimi rokami in žalostnim srcem.«

Zaobrnil je koso in jo ves zamišljen začel znova brusiti. Zavedel se je šele, ko se mu je napravila na klepu ugla. Narahlo jo je posnel z robom osle in se z vso hitro zagnal v vrtinec predenice; pritiskal je koso tako tesno k travici, da mu je od prsti počrnela.

Nespanmetno početje je hitro pustil. Zaropotalo je kamenje, kakor bi bil mahnil z motiko med repo, mu skrhalo koso in ga opomnilo, da s trmo še nihče ni daleč prišel. Spet je moral brusiti.

Sonce je pogledalo izza oblakov, kakor bi vzhajalo nad daljnimi sivimi gorami. Za temnim zastorom se je bilo dvignilo že tako visoko, da je vzelo Janezu vid, ko je pogledal vanj. Ni mogel razločiti, ali gre po stezi navzgor res Cvetek ali kdo drugi. Zamežal je, da se mu pogled umiri, in, pre-

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Josip Jurčič:

Kako so trije bratje služili hudiču

Nekdaj so bili trije bratje, ki so vsi v skupno gospodarili. Oče jim je bil na smrtni postelji zabičal, da ne smejo zemlje razdeliti ali vsak zase obdelovati. »Vsi trije delajte za enega in vsak naj dela za vse tri,« je rekel, »dobiček in izgubo, vse morate imeti v isti meri.« Sinovi pa so po očetovi smrti vsi trije slabo gospodarili. Namesto dela so iskali rajši sence, namesto vode so popivali vino. Ni jim pa šlo dolgo tako dobro. Kmalu so vse zapili in ker niso imeli s čim dolgog plačevati, so jim nazadnje celo hišo prodali in jih pognali po svetu.

Tako so bratje po svetu pili in postavili in bili židane volje. Pa vsaka reč le nekaj časa trpi. Tudi teh treh bratov so se ljudje naveličali in jih niso hoteli več zakladati s pijačo. »Pojdite služiti, saj ste mladi!« tako jim je veleval vsak. Ni bilo drugače, morali so si iskati službe. Pa pridejo zvečer v gozd. Srečajo zelenega moža z rdečo kapico na glavi. »Kam pa vi greste?« jih nagovori mož in stopi prednje. »Službe iščemo,« reko bratje. »Ali ne bi hoteli služiti meni?« »Zakaj ne, če plačate kakor drugi ljudje in nam daste življenja, ker se nimamo s čim preživljati,« so dejali bratje. Zeleni mož z rdečo kapico je rekel: »To pa to: Plačam vas dobro, boljše od kakšnega drugega. Moja služba bo kratka in lahka.« »I, mi smo že pri volji, le povejte, kaj bi radi,« reko bratje. »Nič drugega ne boste delali, samo nič ne smete ščititi kakor tele besedice: prvi naj reče, kadar ga kdo nagovori: Mi vsi trije; drugi: Za denarje; tretji: To je vse prav. Bratje so dejali, da bodo že. Zeleni mož, ki je bil sam hudič z mesom in telesom, jim da denarja.

Šli so v prvo krčmo, da bi zopet pili. Krčmar je bil hud mož. »Boste kaj večerjali?« jih vpraša. »Mi vsi trije,« pravi prvi. »No, bom pa rekel za tri napraviti.« »Za denarje,« reče drugi. »I, seveda za denarje, zastoj se pri meni ne dobi nič,« odgovori krčmar. »To je vse prav,« pravi tretji. »Jaz tudi vem, da je vse tako prav, saj se brez denarja nikjer nič ne dobi.« Tako so bratje govorili le-te besede, kakor jim je bil zeleni mož ukazal, in nekaj časa so lahko izhajali.

V tisti krčmi je istočasno prenočeval silno bogat gospod. Ko vsi odidejo spat, vzame krčmar, ki je bil gospodovega denarja v rokah, balto in odseka gospodu glavo.

Zvedelo se je, da je bil gospod v tej krčmi ubit. Krčmar je dejal: »Jaz ničesar ne vem; imel sem pa tri grdoglede postopache čez noč pod streho. Morda so ga ti ubili in nemara, da so ga Gosposka pokliče bratje predse in jih vpraša: »Ali ste vi ubili tega bogatina?« »Mi vsi trije,« je dejal prvi; »za denarje,« drugi; »to je vse prav,« je rekel tretji. »No,« pravijo sodniki, »ker

ste sami povedali, da ste ga vsi trije za denarje ubili, ne more biti drugače in jutri vas obesijo.«

Drugi dan pa jih peljejo iz mesta na kraj, kjer so jih imeli obesiti. Krčmarju so veleli, da mora stati zraven, ko bodo prvega obešali, zato ker je bil ubijalec v njegovi hiši. Krčmarja pa je pekla vest in se je branil stopiti. »Morda si tudi ti kaj kriv, ker se bojiš,« reko sodniki. — »O, jaz pa že ne, sto hudičev naj me vzame, če sem jaz gospoda ubil.« »Mi ne pravimo, da si ga ubil, ali zraven si morda bil, ker se bojiš.« »Ne, ne devetindvetdeset hudičev naj me vzame, ako sem bil zraven.« »Eden bo zadosti,« je dejal zeleni mož — hudič

z mesom in telesom —, ki je prijahal na belem konjičku, in vzel krčmarja na konja. »Zvesto ste mi služili in pomagali, da sem tega ubijalca prej v pekel dobil, zdaj le govorite,« je rekel hudič bratom in se pogreznil v zemljo s konjičkom in krčmarjem. Bratje so govorili in povedali, da niso gospoda zaklali, ampak da so le govorili, kakor jim je bil naročil gospodar, zeleni mož. Sodniki, ki so videli, da je vzel krčmarja sam hudič, so bratom verjeli in jim dali polovico tistega denarja. Bratje so šli dalje po svetu, pili in posajali in bili veseli volje.

Meni, ki sem gledal, bi bili morda dali drugo polovico tistih denarjev, ali ustrašil sem se bil zelenega hudiča na belem konjičku tako, da sem odletel noter do semle in se mi še zdaj cede slinice po tistih denarjih.

JANEZ TRDINA:

Berač in Smrt

Ko je Bog pregnal prve starše iz raja, je ustvaril svojo deklico Smrt. Smrt je prav majhna, manjša od vsakega otroka, pa ustrašuje vsakega junaka. Telo ji je spretno in urno, da prepleza vsak zid, obenem pa voljno in prožno, da prileze skozi vsako ključavnico. Ne potrebuje ne kose ne drugega orožja. Kadaj je človeku namenjeno umreti pride k njemu in mu zavije vrat. Ali črnega petelina in črne mačke se boji in se ogiblje hiše; v kateri sta te dve živali.

Berač je hotel iti k bogatinu in ga prositi za dar. Smrt ga ustavi in poprosi, naj jo dene v svojo malho in nese v hišo. Berač jo vpraša, kdo je in kaj bi rada. Smrt veli: »Božja deklica sem. Poslana sem semkaj, da zavijem bogatino vrat. Bogatin pa ima črnega petelina in črno mačko, ki mi brani prestopiti prag.« Berač dene Smrt v malho in gre v hišo. Bogatin je bil zdrav in dobre volje. Obiral je ravno kopuna in ga zamakal s sladko starino. Smrt šine naprej za peč, da se ogreje potem pa za mizo k bogatinu in mu zavije vrat. Bogatin zavjaka. Smrt mu zavije vrat še v drugo in tretjo. Bogatin leže in žene pošlje po gospoda, da ga previdi. Kmalu potem umrje.

Zdaj prosi Smrt berača naj jo dene spet v malho in odnese iz hiše. Berač jo vpraša, kaj mu bo dala za plačilo. Smrt veli: »Veliko — to da me boš videl pri vsakem bolniku. Če mu bom stala pri nogah, vedi da še ne umre. Daj mu kako zdravilo in ko ozdravi, bo mislil, da si ga ozdravil ti, in ti bo rad izkazal svojo hvaležnost. Kadar me boš pa videl pri glavi, se ne ponujaj za zdravnika, zakaj takemu bolniku je namenjeno umreti.« Berač se razveseli, dene Smrt spet v malho in jo odnese iz hiše.

Kmalu se razširi po vsem obližju glas, da ga ni bilo in ne bo boljšega zdravnika od tega berača. Komur koli je dal zdravilo, vsakemu je odleglo in ozdravel je. Denarjev je dobil toliko, da ni vedel, kam bi jih spravil.

Ali v svojo nesrečo je bil preveč usmiljenega srca. Rad bi pomagal tudi tistim, katerim je bilo namenjeno umreti. Ugledavši Smrt pri glavi, je prestavil postelje, da je stala Smrt pri vznožju. Enkrat se mu je posrečilo, da jo je prekanil in bolnika otel. S to prekanjo pa je berač božjo deklico Smrt tako razžalil, da se mu ni nikoli več prikazala ne pri glavi ne pri nogah. Sam pa je postal spet to, kar je bil prej, največji revež. Biti je moral vesel, da je dobil za svojo lakoto košček kruha.

klenščkov. »Kdo te je pa tako osmodil?« ga vprašajo prijatelji.

»Oj, Sam, Sam,« tuli opečeni zlodej.

»Če si se sam, pa sam trpi! Čemu tedaj rjoveš in nas kličeš na pomoč?« reko in se razidejo zopet po temnem lesovju vsak na svojo stran.

»No, le nesl ga. Boš videl, kako zahrsté koščice v mačjih zobeh. Pa naj, škoda ne bo.«

»Če bo, bo; če ne bo, pa ne bo. Primate ga malo.«

Cvetek je rad ustregel. Janez pa je segel v žep in kar z robcem obvezal zajčku ranjeno nogo. Da bi mu ne ušel, ga je zavil v nosilno rjuho, veselo zažvižgal in spet prijel za koso.

S Cvetkom sta se razšla. Blaž je šel odbijati krajčeka. Za rožni venec dolgo sta sekla dokaj vsaksebi in se nista mogla pogovarjati. Pa je nanoslo, da sta se spet uredila drug poleg drugega.

»Tole premišljam,« je povzel besedo oče, »kako ste mogli takile fantje, kakor si ti in sta bila naša dva, takile, ki se še nič vredno žival branite ubiti, kako ste le mogli prestatjati vojsko, ki je pokončala na milijone ljudi?«

»Jaz nisem nikogar,« je minevala Janeza vesela volja, »vsaj vedoma ne. In Blaž in Andrej prav tako ne. Sem oba predobro poznal.«

»Za naša dva obstanem. Tam sta ostala. Ti si se pa vrnil. Ne vem, če bi ti verjel.«

»Kako da ne?« Janez je Cvetka srepro pogledal.

»So nam pravili, celo s prižnice sem to slišal, so nam dopovedovali, da v vojski, če vse drugo ne drži, velja: Če jaz ne bom tebe, boš pa ti mene.« (Dalje)

KSAVER MEŠKO:

DAROVI

Prišel je pred modrega in mogočnega kalifa ali vladarja vseh vernikov muslimanske ali Mohamedove vere Harun al Rašida (vladal 786—809) v Bagdadu eden njegovih namestnikov v širnem carstvu. Spoštljivo je prekrizal roke na prsi, položil s tem desnico na srce v znamenje vdanosti in zvestobe, pokleknil ter mu govoril:

»Prišel sem se pokloniti tvojemu Veličanstvu, da vidiš, kako sem ti pokoren in vdan. Za dokaz svoje zvestobe in pokorščine sem ti prinesel te bisere. Blagovoli jih sprejeti, o mogočni!«

In je ponudil vladarju v dragoceni posodi bisere, bleščéče in lesketajoče se, da je vid jemalo.

»Zadovoljen sem s teboj, vezir (minister). V milosti sprejemam tvoje darilo. Pojdi v miru, pravično mi še zanaprej gospodari.«

Podkraj je šel, vesel in srečen, da je mogočnega gospodarja s svojim darom zadovoljil.

Pa je prišel pred kalifa trgovec, izmed najbogatejših v državi. Spoštljivo in ponižno je prekrizal roke na prsih, pokleknil, s čelom se dotaknil tal in spregovoril:

»Prišel sem te zahvaliti, premogočni. Pod tvojim varstvom potujejo moje karavane mirno in nemoteno po brezmejnem tvojem carstvu. V zahvalo za tvoje varstvo sem ti prinesel to sabljo. Blagovoli jo milostno sprejeti, o mogočni!«

In je izročil kalifu sabljo damaščanko, lesketajočo se kakor morje, kadar se odbijajo od njega opoldanski sončni žarki.

»Zadovoljen sem s teboj, Ibrahim, in tvoje darilo milostno sprejemam. Pojdi v miru, Alah naj ti pomnoži tvoje bogastvo.« Trgovec je poljubil tla pred prestolom mogočnega. In je odhajal vesel, da mu kalif ni dejal: »Pod mojim varstvom si obogatel, oddaj polovico svojega premoženja v mojo zakladnico.«

Pa je prišel pred vladarja tretji podlož-

»Le, boš pa pomladil seme kupoval,« mu je ponagajal Blaž.

»Kdor lbo hotel sejati, si lbo že moral sam preskrbeti seme.« Janez je pobral s koso šop detelje, obrisal koso in spet brusil.

»Kaj pa, če boš pomladil pri nas prav ti sejaj?«

Janez je bil v zadregi. Ni vedel, ali ga Cvetek že za naprej prosi za delo, ali namiguje na Cilko. Malo je pomolčal, hitro preudaril in se dobro izvil: »Saj ne veste, če znam.«

»Te bom pa naučil. Pa kaj bi o tem govorila! Vse kaže, da eden izmed naju lbo sejaj. Da ne bo treba šteti denarja za seme, ga pustiva dozoreti tam na onem koncu njive.« Pokazal je z roko: »Je malo bolj redka detelja in ne lbo tako brž polégla.«

»Prav.«

Tik za Janezom je zavekal zajček. Preden se je utegnil obrniti, se mu je že prikotatil pod nogo. Primaknil je nogo k nogi in ga marahlo stisnil med čevlje. Cvetek je pa še vedno hitel spodbujati: »Primi ga, ujem ga, drži ga!« in se je tudi sam pognal za preplašeno živalco. Janez se je sklonil, prijel zajčka za ušesa in si ga dvignil v naročje. Koj se mu je pordečila srajca. Iz zadnje nožice je zajčku tekla kri.

»Revček,« je miloval Janez zajčka.

»Naj bi bil pa prej odskočil! Saj je slišal sikati koso. Kako pa sem mogel vedeti,

nik, beduin, preprost sin puščave. Položil je roko na srce, nekoliko nerodno se poklonil, pokleknil in dejal:

»Prišel sem od daleč pred tebe, premogočni, da ti vsaj enkrat v življenju vidim prejasni obraz. Siromak sem, kamelar v puščavi; pa sem ti v dar prinesel samo vrečico dateljnov. A najlepši so, kar so jih letos pri nas drevesa rodila. S skrbjo in ljubeznijo sem jih natrgal, v ljubezni ti jih darujem. Z ljubeznijo jih sprejmi, o premogočni.«

Tedaj se je kalifu razjasnil resni obraz.

»Hvala ti, brat. Daroval si mi najdragocenejšo: ljubezen. V ljubezni sprejemam tvoje darilo.«

In je zapovedal ob prestolu stoječim ministrom, naj moža pogoste, vrečico pa mu napolnijo s suhim zlatom. Tako zelo je cenil skromno darilo, ker je v svoji modrosti vedel, da vsakemu daru daje pravo vrednost šele — ljubezen.

Narodna: SAM

Bila je jesenska noč. V temnem gozdu si je bil mož nalovil polhov. Ker je bil lačen, je zanetil ogenj, da bi si jih spekel. Ko jih je obračal na žerjavici, se mu je približal hudobec, ki je iskal po gozdu krastač.

»Kako ti je ime?« nagovori polharja.

»Sam mi pravijo,« odvrne le-ta.

»Dovoli mi, Sam, da spečem nekoliko krastač pri tvojem ognju. Zelo sem lačen.«

»Tega ti nikakor ne dovolim,« se odreže polhar. »Zakuri si, če hočeš večerjati!«

»Ako mi zlepa ne dovoliš, mi boš dovolil shudega,« zarenči hudič.

»Pa se spoprimuma,« odgovori jezno polhar, zgrabi, kot bi pihnil, goreče poleno ter neusmiljeno udriha hudiča po glavi in kosmatem licu. Ves osmojen in opečen se spusti hudobec v temni les ter kliče rjoveč in tuleč tovariše na pomoč.

Kmalu se zbere okoli njega tolpa pe-

da tiči v detelji? Čudno, da se ne umakne.«

»Takale drobna žival, pa naj bo zajček, jerebička ali piščanček divje kure, se lahko samo tako brani, da se prihuli in potuhne. Če bi jim ne bilo to urojeno, bi jih kar nič ne zraslo, toliko živali stika za njih mesom. Saj še človek, ki se mu zahoče, da bi bil kdaj kaj več kakor samo podnožnik drugim, še najbolj prav naredi, če na skrivnem raste, drugače ga kaj radi pritisnejo nazaj k tlom, koj ko opazijo, da se dviga. Kajne,« je pobožal zajčka, »ko odrasteš, se boš pa znal celo malo v bran postaviti, lisjakov in psov te bodo pa urne noge reševale. Polno starost težko učkaš, je preveč ulitega svinca na svetu. Revček!«

»Ob kosiščé udari z glavico in stran ga vrzi, da se ne lbo po nepotrebnem mučil. Za ponev je tako še premajhen in premlečen.«

»Zakaj bi ga ubijal? Res ste ga do kosti usekli, nožice pa nima zlomljene. Obvezem ga in s sabo ga ponesem.«

»Ne boš ga zredil.«

»Nalašč poskusim z mačko.«

»Z mačko?« se je začudil oče.

»Slišal sem praviti, da mačka doji vse, kadar ima mlade. Veverice, psičke, celo podgane in miši. Pa bi zajčka ne! Sem le radoveden, če je res tako zaverovana v materinstvo, kakor ji pojejo slavo.«

»Kor hočete, jaz bom kar mahal. Če vso posečem, bom pa vso.«

den je spet pogledal, si je z dlanjo zaslonil oči: »Je, oče je.«

Blaž ni nesel kose na rami. Priostreni konec kosišča lje postavljaj predse in se opiral nanj kakor na visoko gorsko palico. Čez rame mu je pa visela nosilna rjuha, sešita iz domačega platna. Težko okovane čevlje so mu noge komaj privzdigovale. Hrzajoče je zakašljaj, kakor lbi hotel opozoriti Janeza, da že gre. Janez mu je v pozdrav zamahnil z roko.

»Kajne, pozem sem,« je nagovoril Cvetek Janeza in globoko zajel sapo. »Staram se in vsak dan sem bolj ugnan.«

»Saj se vam nikamor ne mudi,« se mu je zasmejal Janez.

»Seveda ne, ko delaš ti za dva!«

»Kaj sem vas hotel vprašati,« je Janez preslišal hvalo, »koliko detelje mislite pustiti za seme?«

»Ne veliko. Samo za dom, za mernik posejanja. Jo Lisca prerada je,« je nekako oživel Blaž.

»Kar pokažite koliko in kje?«

»I, saj sam več,« se je hotel Cvetek nekako oddolžiti Janezovi prdnosti. Janeza je zanimalo, da bi res sam odločil, pa se je še o pravem času spomnil, kako bi to ne bilo prav nič lepo in bi utegnilo očeta žaliti. Pod ozkimi brki v ogorelem obrazu so se mu v smehu zablesteli beli zobje: »Kakor hočete; bom kar mahal. Če vso posečem, bom pa vso.«

Športni kotiček

NOGOMET:

ANGLIJA — FRANCIJA 1:1 (0:1)

V okviru tekmovanja za pokal narodov sta igrali nogometni reprezentanci Anglije in Francije neodločno 1:1 (0:1). Strelci: Goujan v 9. min. za Francijo in Charley v 56. min. za Anglijo (iz enajstmetrovke). Povratna tekma bo 23. februarja v Parizu. Tekmo je gledalo 25.000 ljudi.

Skoraj ves čas igre so bili Francozi v premoči. — Vodilni gol so dosegli gostje po izvrstnem prodoru Kope, ki je podal Goujanu, ki je brez težave poslal žogo v vrata. Domači so izenačili iz enajstmetrovke, ki je bila prisojena zaradi prekrška nad Charleyem.

DRŽAVNA LIGA

LASK — Avstrija Celovec 1:0 (1:0)

Celovčani, ki so v nedeljo nastopili proti LASK-u, so v svojih vrstah imeli tri rezerviste. Proti pričakovanju vseh je Avstrija podlegla samo z rezultatom 0:1. Tudi v tej tekmi sreča ni bila na strani Korošcev. Repič se je že v 13. minuti poškodoval in Lorber I je bil v 62. minuti od sodnika Schillerja izključen.

MOTORNE ŽAGE

znamke Stihl, Jonsereds, Pioneer,
Solo in Klinton — krožne žage;
kotle za kuhanje svinjske krmne.

naročite najugodnejše

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

VI. KOLO PRVENSTVA 2. D-RAZREDA

Rezultati:

Podkarnos — Metlova 5:3 (2:1)
Št. Lenart — Grabštanj 7:1 (5:0)
Ruda — Grebinj 0:2 (0:0)
DSG Borovlje — Svetna ves 0:2 (0:1)
Labod — Št. Pavl 0:2 (0:1)
1. Št. Lenart 6 5 1 0 24:9 11
2. DSG Borovlje 6 5 0 1 27:11 10
3. Podkarnos 6 4 2 0 18:8 10
4. Št. Pavl 6 4 1 1 18:6 9
5. Svetna ves 5 2 0 3 11:10 4
6. Labod 5 1 2 2 15:15 4
7. Metlova 5 2 0 3 11:14 4
8. Grebinj 5 1 1 3 7:12 3
9. Grabštanj 5 1 1 3 9:24 3
10. Št. Janž 5 1 0 4 7:19 2
11. Ruda 6 0 0 6 7:26 0

VII. KOLO 2. D-RAZREDA

Št. Janž — Grabštanj 4:3 (2:2)

Svojo prvo zmago na domačem igrišču je slavilo šentjanski moštvo, ki je nastopilo s petimi rezervnimi igralci proti Grabštanju.

Na soncu in ob morju

(Nadaljevanje s 4. strani)

posebno dobro vino in o tem smo se prepričali tudi tokrat.

Prej, nego smo se nadejali, smo pristali na Rabu in izstopili po treh in pol urah vožnje. Ura je bila enajst, povratek bo ob petih, torej šest ur postanka. Te ure so nam izredno hitro minile.

Ob obali smo krenili proti parku, kjer pod stopniščem prodajajo grozdje, sadje itd. Tovariši so šli kar kupovat. Naročil sem jim, naj pridejo za menoj in sem se po stopnicah povzpela do hiše, v kateri sem že trikrat stanoval kot letoviščar in bil od gospe Pepine dobro oskrbovan. Tuko me je spoznala in me hotela pogostiti, a ker nisem bil lačen, sem se zadovoljil s črno turško kavo. Gospa je vdova po sodniku, pozmi prebiva pri sinu v Zagrebu, poleti pa v svoji hiši tukaj in sprejema letoviščarje na stanovanje. Največ prihajajo vsako leto isti, kar dokazuje, da so vsi zadovoljni, tujci in gospodinja. Ko so prišli za menoj tovariši, je tudi njim gostoljubno postregla s črno kavo. Odložili so tam vso odvečno prtljago in nakupljeno grozdje ter se skozi park ob lepi obrežni poti podali proti eno uro oddaljenemu samostanu sv. Evfemije, da obiščemo starega znanca patra Petra Peterca.

Bil je vroč dan. Sonce je pripekalo in žgalo in kamnita cesta z obzidjem je izžarevala vročino. V kopalšču je mrgolelo kopalcev in tudi ob nadaljnjem obrežju. Sredi poto smo pa le dobili od morja uglajeno pečevje, da smo se slekli in šli v morje. (Konec prihodnjic)

Nogometaši domačega moštva so se v prvem polčasu vztrajno upirali gostom, ki so po petnajstih minutah že vodili z 2:0. Končno se je le najboljšemu igralcu na igrišču, Gabrielu Hanzeju, posrečilo izenačiti rezultat (2:2).

V 2. polčasu je Št. Janž zagospodaril na igrišču in si z 2 nadaljnimi goloma zagotovil zmago (u. spešna sta bila Gabriel Hanzi (3) in Popič (1).

sentjanski mladinci pa so nastopili v Blatogradu (Moosburg) proti tamkajšnjim mladincem. Srečanje se je končalo z zmago blatograških mladincev (6:0).

ATLETSKE VESTI

„Pokal Mirka Fileja.“

Tekmovanje je priredilo goriško društvo Olympija. Športno združenje Olympija iz italij. Gorice je organiziralo prvo tekmovanje za spominski pokal „Mirko Filej“. Udeležilo se ga je precejšnje število tekmovalcev. Pokal sta si letos delila Jože Prinčič in Dušan Bensa, ki sta oba dosegla enako število točk.

SVETOVNI REKORD VAN DEN DRIESCHA

Belgijski atlet Van den Driesch je dosegel nov svetovni rekord v teku na 30 km s časom 1:34:41,1. — Prejšnji rekord je imel sovjetski atlet Ivanov s časom 1:35:01,0.

GRČIJA — KANDIDAT EVROPSKEGA PRVENSTVA V LAHKI ATLETIKI ZA LETO 1966

Sekretariat evropskega komiteja mednarodne atletske zveze je sprejel kandidaturu atletske zveze

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 13. 10.: Die unsichtbaren Krallen des Dr. Mabuse (IVa). — Kriminalni film za odrasle s premislekom! — Nedelja, 14. 10.: Am Sonntag will mein Süßer mit mir segeln gehen (IV). — Muzikalična veseloigra. — Sreda, 17. 10.: Das Signal steht auf Rot (IVa). — Kriminalni film za odrasle s premislekom.

Borovlje. — Sobota, 13. 10.: Rendezvous in Madrid (IV). — Komedijski o neki tatvini. — Nedelja, 14. 10.: Robert und Bertram (IIa). — Vesela pustolovščina dveh moških. — Torek, 16. 10.: Die Unbefriedigte (IV). — Mlada Fracozinja v severni Afriki hoče svojo duševno praznoto premagati s tem, da se potopi v arabsko mistiko. — Četrtek, 18. 10.: Unschuld im Kreuzverhör (IV). — Kriminalni film.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 13. in 14. 10.: Der Fischer vom Heiligensee (III). — Domovinski film o ribičevem sinu in baronici. — Sreda, 17. 10.: Die Rache des Würgers (IVb). — Grozljiv film. Blazen atomski znanstvenik dela zločinske človeške eksperimente.

Miklavčevo. — Nedelja, 14. 10.: Der letzte Zeuge (IVa). — Dramatičen film. Radi umora nekega otroka pride do prenaplne obtožbe nezakonske matere. — Četrtek, 18. 10.: Die Rache des Würgers (IVb). — Glej pod Dobrla ves!

Pliberk. — Sobota in nedelja, 13. in 14. 10.: Der Bucklige (III). — Intrige na dvoru v začetku 18. stoletja. — Torek, 16. 10.: Auf der Kugel stand kein Name (IVa). — Kriminalni film za odrasle s premislekom. — Četrtek, 18. 10.: Besuch um Mitternacht (IV). — Kriminalni film. Filmskega producenta sumijo, da je umoril svojo nekdanjo prijateljico.

Sinča ves. — Petek in sobota, 12. in 13. 10.: Mädchen aus der Unterwelt (IVb). — Kriminalni film za odrasle s premislekom. — Nedelja, 14. 10.: Die Caine war ihr Schicksal (Ia**). — Na neki ameriški ladji, ki spravlja mine odstavijo kapitana, ki je duševno bolan. — Ponedeljek in torek, 15. in 16. 10.: Keine Zeit zu sterben (IV). — Pustolovski

STROKOVNA TRGOVINA ZA

DEŽNA OBLACILA

Ballon-Popelline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasti plašči. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLAGENFURT, Völkermarkter St. 16

Zaradi opustitve trgovine
razprodaja po zelo ugodnih cenah

WALCHER KLEIDUNG

Klagenfurt — Celovec,
10.-Oktobersstraße 2

Grčije za organizacijo VIII. evropskega prvenstva v atletiki leta 1966. Doslej so že kandidirali za organizacijo tega prvenstva Poljska, Finska, Romunija in Madžarska. Atletska zveza Grčije je obljubila, da bo za prvenstvo zgradila stadion za 90.000 gledalcev in športni park.

BRUSELJ:

Nov svetovni rekord v skoku v daljavo (6,62 m)

Na mednarodnem atletskem tekmovanju je Rusinja Tatjana Čekanova izboljšala svoj lastni svet. rekord v skoku v daljavo od 6,53 na 6,62 m.

MEDNARODNI MITING V MERANU

se je končal z novim avstrijskim rekordom v skoku v višino (2,03 m). Avstrijec Helmut Donner je zmagal v svoji disciplini z višino 2,03 m.

LAHKOATLETSKO PRVENSTVO AVSTRIJSKIH SREDNJIH ŠOL:

Lep uspeh je dosegel osmošolec slovenske gimnazije v Celovcu, Malle Anton, na lahkoatletskem troboju vseh avstrijskih srednjih šol v Kressu. Kot najboljši koroški mladinec je v svoji skupini (mladina B) zavzel z 127 točkami 12. mesto.

Njegovi rezultati:

Tek na 100 m	11,9 sek.
met kroglice (6 kg)	10,76 m
skok v daljino	5,84 m

RAZNOVRSTNO:

17. oktobra bo Dunaj prizorišče zanimivega boksarskega dvoboja. Sprotnijela se bosta namreč svetovni prvak in srednje lahki kategoriji, Emile Griffith, in Ted Wright.

film iz vojaškega življenja. — Sreda in četrtek, 17. in 18. 10.: Blaue Bohnen — kalter Stahl (IVb). — Gangsterski film za odrasle z resnim premislekom. — Petek in sobota, 19. in 20. 10.: April entdeckt die Männer (IVa). — Doživljaji mlade deklice iz neke ameriške družine, ki doživi prvo ljubezen. S premislekom.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 13. 10.: Ursus, Rächer der Sklaven (IV). — Pustolovščina antičnega vojnega junaka in njegove slepe družice v puščavi in na nekem otoku, kjer žrtvujejo mlada dekleta boginji. — Nedelja, 14. 10.: Freddy und die Melodie der Nacht (IVa). — Zabavni film za odrasle s premislekom. — Sreda, 17. 10.: In den Klauen der Unterwelt (IVb). — Zgodba nekega gangsterja iz španske četrti New Yorka. Moralni zadržki!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 15. 10.: 14,15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Matiček se ženi (II.). — 18,00 Za naše malčke. — **TOREK, 16. 10.:** 14,15 Poročila, objave. — Matiček se ženi. (II.). — **SREDA, 17. 10.:** 14,15 Poročila, objave. — Žena in dom. — **ČETRTEK, 18. 10.:** 14,15 Poročila, objave. — Recitacija in deklamacija (2.). — **PETEK, 19. 10.:** 14,15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih. — O postanku in razvoju naše zemlje. — **SOBOTA, 20. 10.:** 09,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18,25 Za našo vas. — **NEDELJA, 21. 10.:** 07,30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MALI OGLAS

MOČNA SADNA DREVESCA in ribezelj nudi drevesnica MARKO POLZER, Št. Vid v Podjuni, Post St. Veit i. J.

Blago za
poletne obleke,
posteljno perilo

Velika izbira --
zelo
ugodne cene

L. Maurer

Klagenfurt Alter Platz 35

GLEDALIŠČE V CELOVCU

KRSTNA PREDSTAVA V KOMORNEM GLEDALIŠČU

V soboto, dne 13. oktobra, bo uprizorilo Mestno gledališče v Celovcu v Komornem gledališču kot krstno predstavo kriminalno komedijo avtorjev Peters-Arnolds »Ljubljeni lopov«. Glasbo je napisal Ludvig Schmidseider. Peters-Arnolds je avtor številnih in uspešnih muzikalčnih komedij. Inscenacija te predstave je v rokah avtorja samega.

MESTNO GLEDALIŠČE v veliki dvorani Doma glasbe

Sobota 13. in nedelja 14. (ob 15. uri), sreda 17., četrtek 18., petek 19. oktobra: Die Csardasfürstin, Za vse predstave prosta predprodaja kart. — Začetek vedno ob 19.30.

KOMORNE IGRE V DOMU GLASBE

Sobota 13., nedelja 14., torek 16., četrtek 18., petek 19., sobota 20. in nedelja 21. oktobra: Geliebter Gangster. — Za vse predstave prosta predprodaja kart. — Začetek vedno ob 19.30 uri.

»TRAKTOR ZA VSE«

Novi Steyer-tractor, tip 288, katerega so ponovno preizkusili, je končno prišel na trg. Razkazovali so ga že na velesejmu v Celovcu, v Welsu in na Dunaju. Je zares nekaj posebnega in ga imenujejo »traktor za vse«. Z njim je namreč mogoče marsikaj z lahkoto opravljati. Temu pripomore zlasti izredna moč, katero proizvaja motor v obsegu 45 konjskih sil.

Oder Mladje

Tudi na področju organizacije odrskega življenja bo skušal oder mladje utreti nove poti. Tako načeljuje odrski skupini poleg organizacijskega odbora za nastope še umetniški vodja, njemu ob strani pa reviziter ter tehnični delavci. Vendar se bo vsak član šolal na tehničnem in igravskem področju, da bo morda v nekaj letih vsak izmed članov zmožen voditi režijo.

Upamo pa, da se bo z načrtnim delom v nekaj letih mogoče doseči vsaj del naših ciljev.

NAZNANILO

Naznanjamo, da je začetkom oktobra 1962 v Karfreitstraße 24 v Celovcu (domebni ADL) odprla gospa Inge Wukowits svoj damski frizerski salon INGE.

Telefon 71 8 72.

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

F.R.C. Möbel

Der F. R. C. - Herbstschlager

SCHLAFZIMMER

7teilig — furniert
aus Birke/Macoree, Avodirée/Macoree, Nuß
„BOZEN“
prompt lieferbar!

4950.-

- Eigene Erzeugung
- Freie Zustellung
- Kostenlose Aufstellung
- Zinsenlose Raten

In allen Kämtnern F. R. C. - Möbelhäusern erhältlich!

F.R.C.-MÖBELFABRIK VILLACH